

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Identifiering av immateriella tillgångar i samband med företagsförvärv enligt IFRS 3

En studie av resultateffekt och resultatmanipulering

Kandidatuppsats i företagsekonomi

Extern redovisning

Höstterminen 2014

Handledare:

Andreas Hagberg

Författare:

Rebecca Brandt Strömblad

Madeleine Tallbring

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Kandidatuppsats, Externredovisning HT 14

Författare: Rebecca Brandt Strömblad och Madeleine Tallbring

Handledare: Andreas Hagberg

Titel: Identifiering av immateriella tillgångar i samband med företagsförvärv enligt IFRS 3: en studie av resultat effekt och resultatmanipulering

Bakgrund och problem: Goodwillpostens behandling i redovisningen är ett ämne som diskuteras flitigt i branschrelaterad litteratur. Problemet är att bolag i olika grad identifierar immateriella tillgångar, en skillnad som får följder för om värdet skrivs av eller nedskrivningsprövas. Då nedskrivning i litteraturen anses medföra högre resultat kan underlåtelse att redovisa immateriella tillgångar användas i syfte att påverka resultatet. Denna resultatpåverkan kan även utnyttjas som ett medel för att gynna företagsledare i samband med särskilda situationer i företaget.

Syfte: Syfte med studien är att se huruvida de studerade bolagens redovisade resultat påverkas av att företaget har identifierat samtliga immateriella tillgångar som ingår i goodwillposten, vilka skrivs av över en bestämd nyttjandeperiod, jämfört med nuläget att posten nedskrivningsprövas. Givet att resultaten skiljer sig åt undersöks om indikationer på resultatmanipulering finns i det empiriska materialet.

Avgränsningar: Studien omfattar de bolag, inom branschen för konsumenttjänster, som vid studiens tidpunkt var noterade på någon av listorna Small Cap, Mid Cap eller Large Cap på Nasdaq OMX Stockholm. De år som studeras är 2008-2013.

Metod: Materialet som studeras är huvudsakligen inhämtat från årsredovisningar tillhörande de företag som ingår. Urvalet avseende undersökta bolag gjordes baserat på kriterier, vilka bestämts så att syftet med studien uppnås. Resultatet presenteras till stor del i tabellform och, i fråga om resultatmanipulering, analyseras med hjälp av den statistiska Phi-koefficienten.

Resultat och slutsatser: Resultatet av studien är att underlåtelse att identifiera immateriella tillgångar och därmed nedskrivningspröva goodwill generellt leder till ett högre resultat, vilket är den slutsats som anteciperades i studiens inledning. Gällande resultatmanipulering finns indikation på sådan då nedskrivningar sker samtidigt som företagets resultat är negativt. Dock utgör det begränsade underlaget för studien hinder för att formulera generella slutsatser.

Förslag till fortsatt forskning: Genomförande av liknande studier med andra branscher eller geografiska områden skulle vara intressant i jämförelsesyfte, för att se om resultaten är samstämmiga. Även en intervjustudie i syfte urskilja hur företagsledare motiverar att nedskrivningar sker sällan hade varit givande och bidragande till forskningsfältet.

Nyckelord: Goodwill, depreciation, impairment, agency theory, earnings management, big bath

Förord

Vi önskar rikta ett stort tack till vår handledare Andreas Hagberg som under arbetets gång har bidragit med idéer och vägledning och underlättat för oss att konkretisera uppsatsen. Dessutom vill vi tacka de grupper som vid ett flertal tillfällen under arbetsprocessen har opponerat på uppsatsen och därmed hjälpt oss att förbättra innehållet.

Med förhoppning om intressant läsning.

Göteborg, januari 2015,

Rebecca Brandt Strömblad

Madeleine Tallbring

Förkortningar och förklaringar

Big 4 - De fyra största revisionsbyråerna: PricewaterhouseCoopers (PwC), Ernst & Young (numera EY), KPMG samt Deloitte

CEO – verkställande direktör (VD)

EUR - Euro

Fortune 100 - Lista över de 100 största privata och publika företagen i USA

GBP – Brittiska pund

H&M - Hennes och Mauritz

IAS - International Accounting Standards

IASB - International Accounting Standards Board

IASC - International Accounting Standards Committee

IFRS - International Financial Reporting Standard

Large Cap - Företag noterade på Nasdaq OMX Stockholm med ett marknadsvärde överstigande en miljard euro

Mid Cap - Företag noterade på Nasdaq OMX Stockholm med ett marknadsvärde mellan 150 miljoner och en miljard euro

MTG - Modern Times Group AB

Small Cap - Företag noterade på Nasdaq OMX Stockholm med ett marknadsvärde understigande 150 miljoner euro

Stockholmsbörsen - Nasdaq OMX Stockholm

ÅRL - Årsredovisningslagen

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1. Bakgrundsbeskrivning	1
1.2. Problemdiskussion	2
1.3. Syfte och problemformulering	4
1.4. Research design	4
1.5. Studiens bidrag	5
1.6. Fortsatt disposition	6
2. Metod	7
2.1. Datainsamling	7
2.2. Kvantitativ ansats	7
2.3. Studiens utformning	8
2.3.1. Urvalskriterier	9
2.4. Analysmodell	11
2.5. Svagheter i metod	12
2.5.1. Generaliserbarhet	13
2.5.2. Reliabilitet	14
2.5.3. Validitet	14
3. Teoretisk referensram	16
3.1. Nedskrivningprövningens förhållande till avskrivning	16
3.1.1. Beskrivning av nyckelbegrepp	16
3.1.2. Studier på området	17
3.2. Incitament till redovisningsval	18
3.2.1. Principal/agent-teorin	18
3.2.2. Earnings management och Big bath accounting	19
4. Resultat och analys	22
4.1. Beskrivning av inhämtad data	22
4.2. Goodwillredovisningens effekt på resultat	25
4.2.1. Beskrivning av poster i tabell 6	26
4.2.2. Beskrivning av poster i tabell 7	27
4.2.3. Jämförelse mellan redovisningsalternativens resultat	28
4.2.4. Jämförelse av andel	29
4.2.5. Fortsatt analys	30
4.2.6. Diskussion av genomförande	31
4.3. Indikationer på resultatmanipulering	31
4.3.1. Samband mellan VD-byten och nedskrivningar	32
4.3.2. Samband mellan bonusutbetalningar och nedskrivningar	33
4.3.3. Samband mellan negativt årsresultat och nedskrivning	34
4.3.4. Fortsatt analys	36
4.3.5. Uteslutna variabler	36
5. Slutsats	38
5.1. Slutledning	38
5.2. Avslutande diskussion	39
5.3. Studiens bidrag	40
5.4. Förslag till fortsatt forskning	40

Referenser.....
Litteratur.....
Elektroniska källor.....
Standarder.....

Bilaga 1 - Företagsbeskrivningar.....
Small Cap.....
 Nordic Service Partners.....
 TradeDoubler.....
Mid Cap.....
 Betsson.....
 Bilia
 Eniro
 The Rezidor Hotel Group
 SAS
 Unibet.....
Large Cap.....
 Axfood-koncernen.....
 ICA Gruppen
 Hennes & Mauritz (H&M)
 Modern Times Group (MTG).....

Bilaga 2 - Empiriskt material.....

Förteckning över tabeller

Tabell 1. Företag inom branschen för konsumenttjänster, uppfyllande av urvalskriterier.....	10
Tabell 2. Studiens företag; börslista och storlek.....	22
Tabell 3. Goodwillposter enligt årsredovisningar 2008-2013, indelat efter börslista.....	23
Tabell 4. Nedskrivningar enligt årsredovisningar 2008-2013, indelade efter börslista.....	23
Tabell 5. Goodwillpostens andel av balansomslutning och resultat enligt årsredovisningar 2008-2013.....	24
Tabell 6. Redovisade värden för ingående företag i studien, 2008-2013.....	26
Tabell 7. Värden vid avskrivning för ingående företag i studien, 2008-2013.....	27
Tabell 8. Kontingenstabell över VD-byten och nedskrivningar.....	32
Tabell 9. Kontingenstabell över bonusutbetalningar och nedskrivningar.....	34
Tabell 10. Kontingenstabell över negativt årsresultat och nedskrivningar.....	35
Tabell 11. Samband mellan variabler enligt Phi-koefficienten.....	39

Förteckning över figurer

Figur 1. Urvalskriterier för studie av bolag inom branschen för konsumenttjänster.....	10
--	----

Förteckning över diagram

Diagram 1. Goodwillutveckling hos samtliga studerade företag enligt finansiella rapporter 2008-2013.....	23
Diagram 2. Genomförda nedskrivningar hos samtliga studerade företag enligt finansiella rapporter 2008-2013.....	24
Diagram 3. Goodwillpostens andel av balansomslutning enligt årsredovisningar, 2008-2013.....	25
Diagram 4. Goodwillpostens andel av balansomslutning.....	30

1. Inledning

Kapitlet inleds med en beskrivning av bakgrunden till forskningsfrågan som efterföljs av att kärnproblemet i uppsatsen identifieras. Problemdiskussionen utmynnar i en formulering av syfte och frågeställningar och vilken relevans vi anser denna studien ha. Även gjorda avgränsningar förknippade med undersökningen behandlas och uttrycks i positiva termer. En redogörelse av uppsatsen disposition avslutar kapitlet.

1.1. Bakgrundsbeskrivning

IAS-förordningen, som antogs av Europeiska gemenskapen år 2005, införde krav på tillämpning av standarder utgivna av IASB och dess föregångare IASC för noterade företag i koncernredovisningen. Även onoterade företag kan frivilligt välja att tillämpa regelverket i fråga. Till följd av Sveriges medlemskap i EU omfattas svenska företag av nämnda standarder (Marton et al. 2013).

I de av IASB utgivna standarderna, IFRS, har regleringen av goodwill i koncernredovisning ändrats. Från att tidigare föreskriva att avskrivningar på goodwill ska göras under nyttjandeperioden, som maximalt får uppgå till 20 år, gäller numera att värdeminskning ska reflekteras genom nedskrivningar. Nedskrivningsprövning görs löpande, minst en gång per år, även om värdenedgång inte anses trolig. Ifall nedgång i värdet indikeras ska prövning ske mer frekvent (Persson et al. 2006). Detta görs för att en mer rättvisande bild ska uppnås och för att harmonisera den internationella redovisningen (Marton et al. 2013).

Immateriella tillgångar, till vilka goodwill räknas, har genom ekonomins utveckling mot att bli allt mer kunskapsbaserad fått större betydelse i bolag. Detta avspeglas genom att en ökad andel investeringar från företagens sida avser sådana tillgångar (Marton et al. 2013). Detta då nämnda tillgångar i många fall anses vara värdefulla och ha stor inverkan på den framtida tillväxten i företag.

Immateriella och materiella tillgångar är olika till sin karaktär och har också historiskt behandlats på skilda sätt i redovisningen. Materiella tillgångar kan beskrivas som transaktionsbaserade, då värdet på denna typ av tillgångar grundas på anskaffningskostnad. Immateriella tillgångar är istället konsumtionsbaserade, med vilket avses att värdet ska avspegla nuvarande och framtida användning av resursen. Medan materiella tillgångars ekonomiska värde minskar genom frekvent användning råder motsatt förhållande för immateriella tillgångar. Dessa kan öka i värde desto fler som brukar dem, genom att de då betraktas som mer användbara och förväntas generera bolaget ökade kassaflöden i framtiden. Värdebestämning av immateriella tillgångar är därför förenat med större svårigheter, då dessa både kan öka och minska i värde över en kort tidsperiod. Även redovisare och analytiker uttrycker problem med att objektivt uppskatta värdet hos immateriella tillgångar (Rehnberg, P. 2012).

Goodwillposten behandlas, förutom i IFRS 3, vilken reglerar redovisning i samband med företagsförvärv, även i standarden IAS 38. Denna standard behandlar de immateriella tillgångar inom IASB:s regelverk, vilka inte befinner sig inom tillämpningsområdet för någon annan standard. Här sägs i punkt 8 att som immateriell tillgång betraktas en icke-monetär tillgång utan fysisk form.

Genom att exkludera fysiska tillgångar faller materiella tillgångar utanför definitionen och genom kriteriet icke-monetär undviks inräknande av finansiella tillgångar (Marton et al. 2013).

För att en tillgång ska kunna upptas i företagets balansräkning ställs kraven att företaget har bestämmande inflytande över den aktuella resursen till följd av inträffade händelser samt att den sannolikt kommer att leda till framtida ekonomiska fördelar. Värdet på tillgången ska även gå att beräkna på ett tillförlitligt sätt. För en immateriell tillgång gäller, utöver det nämnda, ett krav på identifierbarhet. Detta kriterium består i att tillgången antingen är avskiljbar, innebärande att resursen kan separeras från det innehavande företaget, alternativt är baserad på juridiska rättigheter med vilket exempelvis avtal och lagar avses (Marton et al. 2013). Såvida de ovannämnda kraven för immateriell tillgång är uppfyllda ska denna inte ingå i goodwillvärdet, utan redovisas separat (Rehnberg, P. 2012).

Goodwillposten utmärker sig som en immateriell tillgång med obestämbar nyttjandetid, med vilket avses svårighet att identifiera tidpunkten då tillgången inte längre ger ekonomiska fördelar. Immateriella tillgångar, vilkas nyttjandeperioder inte betraktas som obestämbara, är istället föremål för en årlig avskrivning, fördelat på de år som uppskattas utgöra den ekonomiska livslängden för tillgången. Linjär avskrivning är den vanligast förekommande metoden att illustrera värdeminskning för denna sorts tillgångar. Metoden innebär att tillgångens värde skrivs av med samma belopp årligen över nyttjandeperioden. Att denna metod utgör huvudregel för avskrivning avspeglas i IAS 38, vilken stadgar att om nedgången i värde över tid är svår att fastställa ska den linjära avskrivningsmodellen tillämpas (Marton et al. 2013)

Medan tidsgränser för avskrivning saknas i IFRS regler tillhandahålls sådana enligt svensk reglering. I Årsredovisningslagen (ÅRL 1995:1554) 4 kap 2 § föreskrivs att immateriella tillgångars avskrivningstid ska uppgå till högst fem år, såvida inte annan längre tid kan fastställas. Avvikelse från denna tidsram kräver enligt lagtexten motivering. Avskrivningar är dock obligatoriska enligt nämnda nationella regler, oberoende av om obestämbar nyttjandeperiod anses föreligga.

1.2. Problemdiskussion

Goodwill är en av de mest svårhanterade posterna inom IFRS enligt Marton (2009) och bedömningen av posten anses problematisk bland företagare, då uppskattningar av goodwillvärde ofta förknippas med stor osäkerhet. Behandlingen av goodwill är väsentlig då posten enligt en undersökning av Gauffin & Nilsson (2014) utgör en stor del av balansomslutningen hos de noterade företagen på Stockholmsbörsen. Att goodwill behandlas på olika sätt i redovisningen kan försvåra för användare att göra jämförelser mellan företag, även inom samma bransch. Som exempel på detta kan nämnas den skilda hanteringen av nedskrivningsprövning från SEB:s och Swedbanks sida gällande företagets verksamhet i Baltikum. Där höll Swedbank goodwillen hänförlig till de baltiska dotterbolagen intakt, trots att dessa bolag orsakade stora finansiella svårigheter för banken medan SEB agerade på motsatt sätt. (Gauffin, B., Thörnsten, A. 2010a; Gauffin, B., Nilsson, S-A. 2014). Ytterligare studier av Gauffin & Thörnsten (2010b) belyser problemet där det visas att trots den finansiella krisen år 2008 ökade goodwillvärdena i svenska företag det aktuella året.

I branschtidskriften Balans har Gauffin & Nilsson (2014) studerat företag noterade på Stockholmsbörsen med fokus på goodwillposterna. Där konstateras att andelen goodwill i balansräkningarna ofta är betydande och att posten ökar i betydligt snabbare takt än vad nedskrivningar görs. Detta kan jämföras med hur situationen såg ut innan, då beloppet med vilket

goodwill skrevs av inte sällan översteg värdet på den goodwill som förvärvats under året (Hamberg, M., Beisland, L-A. 2014). I likhet med Gauffin & Nilsson (2014) har Hamberg & Beisland (2014) studerat svenska företags goodwillpost i relation till övriga tillgångar. Det facit de presenterar för tidsperioden 2003 till 2007 är att posten i förhållande till balansomslutningen har ökat med 50 %. Författarna hänför ökningen av goodwillandel till att avskrivningar har ersatts med nedskrivningsprövning. Denna utveckling är problematisk då Sverige är i avsaknad av en omfattande formell kontroll över företags redovisningar, vilket gör att större goodwillposter än vad som befäns överensstämmer med verkligheten redovisas och immateriella tillgångar inte identifieras i större utsträckning (Rehnberg, P. 2012). I jämförelse med USA görs färre nedskrivningar av goodwill, vilket kan vara hänförligt till de mer omfattande kontrollsystem som finns där (Gauffin, B., Thörnsten, A. 2010b).

Enligt Gauffin & Thörnsten (2010a) råder ofta brist på information rörande hur nedskrivningsprövningar görs, vilket de menar försvårar för användarna av redovisningen att göra jämförelser mellan bolag. Detta föranleder författarna att föreslå en återgång till goodwill-avskrivningar som en möjlig åtgärd framledes. För att redovisningen ska vara användbar för användare krävs även enligt Rehnberg (2012) att tillräckligt mycket information för att kunna jämföra olika företags redovisning erhålls. Ett steg mot ökad jämförbarhet är att tillgångar i bolag bör redovisas på likartat sätt. Forskning har visat att fler identifierade immateriella tillgångar är just en faktor som skänker större värde till användaren informationsmässigt.

Övergången inom IFRS från avskrivningar till nedskrivningar har inneburit en skillnad vad gäller klassificeringen av ett övervärde vid förvärv som goodwill i förhållande till andra immateriella tillgångar. Tidigare utgjorde goodwillposten i stort sett skillnaden mellan förvärvspriset och bokfört värde av tillgångarna i det företag som var föremål för uppköp. Den behandlades då som en ackumulerad avskrivningsbar post. Genom införandet av IFRS 3 har dock större krav kommit att ställas på uppdelningen av de immateriella tillgångarna i redovisningen, med vilka avses bland annat patent, varumärken och licenser. Detta då de immateriella tillgångstyperna ska behandlas på skilda sätt (Hamberg, M., Beisland, L-A. 2014). Reglerare och forskare anser även att ett ökat antal identifierade immateriella poster i redovisningarna får positiva effekter för den informationsasymmetri som anses råda mellan företagsledning och aktieägare (Brännström, D., Giuliani, M. 2008).

Då redovisning är en aktivitet som utförs av människor är det enligt Watts & Zimmerman (1990) inte erforderligt att förutspå och förklara ageranden inom redovisning utan att ta hänsyn till redovisarens incitament. Dessa incitament får enligt författarna följder för det redovisade resultatet. Jämfört med nedskrivningsprövningar är avskrivningar inte i samma utsträckning avhängiga företagsledningens bedömningar och uppskattningar av organisationens framtida kassaflöden. Sådana faktorer bidrar till att värderingen av goodwill blir mer eller mindre subjektiv. Reglerna om nedskrivningsprövning enligt IFRS riskerar därför enligt Pajunen & Saastamoinen (2013) att öka problematiken med principaler och agenter som rör de olika intressen förenade med respektive roll.

Även Beatty & Weber (2006) är av åsikten att möjligheten till resultatmanipulering har ökat genom införandet av nedskrivningsprövning gällande goodwill. Vid prövningstillfället beror beslutsfattandet på chefernas agerande, preferenser och ekonomiska incitament vilket kan vara avgörande för utfallet. Tidigare studier har visat att företag med incitament att uppnå framtida finansiella mål har varit mer benägna att göra stora nedskrivningar i inledningsskedet av tillämpningen av IFRS, för att undvika att göra det i framtiden. Särskilt märks detta då uppfyllande av mål är förenat med

kompensation. Även Watts & Zimmerman (1990) redogör för att företagsledare kan ha incitament att låta redovisningsval vara avhängiga föreliggande bonusavtal.

Watts & Zimmerman (1986) diskuterar hur icke entydiga redovisningsregler har fått följder för de redovisningsval olika aktörer gör. Företagsledningens möjlighet att besluta om redovisningsprinciper samt tolkning av dessa principer kan föranleda att redovisningsval påverkas av bonusprogram och andra typer av utvärderingssystem, vilka gynnas av ett visst handlande. Redovisaren kan därför utnyttja oklara regler på ett opportunistiskt sätt (Rehnberg, P. 2012).

Enligt Hamberg et al. (2012) leder regler om nedskrivningsprövning generellt till att företag redovisar ett bättre årsresultat. Tillämpat på aktuell diskussion kan detta föranleda att företagsledare önskar hänföra majoriteten av de immateriella tillgångarna till goodwillposten istället för att särredovisa dem, då de därmed uppnår ett högre resultat. Detta incitament står i konflikt med vad som nämnts ovan om främjande av redovisningens användbarhet genom identifiering av samtliga immateriella tillgångar. En konflikt bestående i motstående intressen hos redovisningsanvändare och redovisare kan därför anas. Då företagsledarna står bakom upprättandet av redovisning riskerar ett större inslag av opportunistik föreligga än om användarnas uppfattning hade kommit till uttryck.

1.3. Syfte och problemformulering

Syftet med denna studie är att undersöka huruvida de studerade bolagens redovisade resultat påverkas om företagen, istället för att inneha goodwillposter, identifierat samtliga immateriella tillgångar som ingår i posterna. I realiteten rör studien frågan ifall resultatet påverkas av att avskrivning över en bestämd nyttjandeperiod görs, till skillnad från nedskrivningsprövning. Det resultat som i studien framräknas och erhålls för avskrivningsalternativet ökar möjligheten till jämförelse mellan bolag, då redovisningsvalen avseende identifieringsgrad elimineras genom att samtliga immateriella tillgångar blir föremål för avskrivning. Då studien sannolikt kommer att generera två skilda resultat bidras även med material för användare av redovisningen att bedöma vilket av resultaten de anser vara mest verklighetstroget.

Det efterföljande syftet, givet att resultaten skiljer sig åt, är att undersöka om det finns indikationer på resultatskiftning i det empiriska materialet. Här sammanfaller vår utgångspunkt med Hambergs (2012) ståndpunkt att underlåtelse att identifiera immateriella tillgångar och därmed följa regler om nedskrivningsprövning väntas ge ett högre redovisat resultat än då avskrivningar görs.

Ovannämnda syfte kan konkretiseras genom följande frågeställningar:

1. Vilken effekt på de studerade företagens redovisade resultat får avskrivning av identifierade immateriella tillgångar jämfört med nedskrivningsprövning av goodwill enligt IFRS?
2. Givet att nedskrivningar medför ett högre resultat i frågeställning ett, finns det indikationer i studiematerialet på att goodwillnedskrivningar används i manipuleringsyfte?

1.4. Research design

Vi har valt att studera företag inom branschen för konsumenttjänster på Stockholmsbörsen som tillämpar IFRS i koncernredovisningen samt har förvärvat goodwill i sina rapporter över finansiell ställning. De bolag vi har valt är noterade på någon av listorna Small Cap, Mid Cap eller Large Cap.

(OMX Nordic Exchange Stockholm. 2014). Branschen valdes då observationer av tidigare studentuppsatser ofta inriktar sig på andra typer av verksamheter. Det finns därför ett värde i att utöka undersökningsresultaten med de aktuella företagen, vilket underlättar för användare av redovisningen att göra jämförelse mellan branscher. Aktualiteten påvisas genom att studier har visat att det i många fall finns stora branschmässiga skillnader gällande redovisning av goodwill (Gauffin, B., Nilsson, S-A. 2014). Ovan nämnda bransch valdes då det där ingår företag som många konsumenter kommer i kontakt med i sin vardag och så även vi, vilket vi anser öka intresset för undersökningen.

En annan sak som skiljer denna undersökning från tidigare, liknande, studier är att i företag som verkar i branscher med stora goodwillposter innan har premierats. Vår valda bransch antas, som utgångspunkt, inte ha särskilt stora goodwillposter i balansräkningen varför nedskrivningsprövningen kan uppvisa andra tendenser gällande konsumenttjänster än för övriga branscher. Rehnberg (2012) påvisar att det enligt forskning råder stor diskrepans mellan länder rörande hur väl immateriella tillgångar särredovisas från goodwill, även om samtliga undersökta bolag redovisar i enlighet med IFRS standarder. Av denna anledning anser vi det finnas ett värde i att studera bolag av samma nationalitet. Då svenska bolag anses vara mest intressanta enligt vår uppfattning samtidigt som vi är bekanta med flertalet av dessa valde vi att undersöka företag på Stockholmsbörsen.

Anledningen till förevarande avgränsningar är att vi ska kunna fördjupa oss i företagens redovisningar under ett antal år, något som underlättas om endast en bransch studeras. Tidsperioden vi avser att studera är därför 2008 till 2013 och motiveras av att vi anser det vara intressant att granska om resultaten under lågkonjunktur skiljer sig från de under övriga år vad gäller benägenhet att göra nedskrivningar och resultatpåverkan av avskrivningar. Därför har även kontrollerats att de undersökta företagen har bedrivit verksamhet under de år som är föremål för studien.

1.5. Studiens bidrag

Som nämndes ovan utgörs en stor del av de noterade företagens balansomslutning av goodwill. Studier har visat att ungefär två tredjedelar av börsbolagens immateriella tillgångar redovisas som goodwill och därmed undergår nedskrivningsprövning. Endast en tredjedel av tillgångarna behandlas som avskrivningsbara. Uppdelningen framstår ibland som godtycklig och inte sällan saknas förklaringar i årsredovisningar rörande vilka överväganden som har gjorts. Incitament att slippa avskrivningar framhålls ibland som en anledning till att stora goodwillvärden presenteras (Gauffin, B., Nilsson, S-A. 2014). Denna problematik har även illustrerats i problemdiskussionen.

Av jämförbarhetsskäl efterfrågar analytiker information om storleken på avskrivningar respektive nedskrivningar i syfte att kunna återlägga dessa i resultatet och därigenom likställa företag oberoende av den uppdelning som gjorts av immateriella tillgångar. Det är också vårt syfte med den aktuella studien, att en jämförelse mellan företag ska underlättas för analytiker genom att företag som tillämpar nedskrivningsprövningar ska behandlas som att så ej är fallet (Gauffin, B., Nilsson, S-A. 2014).

Goodwill och sättet det behandlas på i redovisningen är en fråga som är synnerligen aktuell, vilket bekräftas av flitiga diskussioner i branschrelaterad press, av vilken tidningen Balans har varit den främsta källan. Diskussionen om huruvida posten ska skrivas av eller omfattas av nedskrivningsprövning antas också ha betydelse för vilket resultat som redovisas (Hamberg et al. 2012). Genom

IFRS 3 antogs en mer likartad behandling av immateriella tillgångar komma att ske, men det är, som beskrivits ovan, osäkert om detta försök har varit lyckosamt. Tendensen att goodwillposten stiger talar för att så inte är fallet (Gauffin, B., Nilsson, S-A. 2014).

I problemformuleringsavsnittet redogörs även för att benägenhet att manipulera resultatet genom viss behandling av goodwillposten kan förekomma. Här förklaras att bristen på särredovisning av immateriella tillgångar som skrivs av över tid antas leda till ett högre resultat. Detta sker genom att bolagen istället redovisar en större goodwillpost, vilken enligt Watts & Zimmerman (1986) kan behandlas på ett sätt som är förenligt med redovisarens incitament. I ljuset av detta anser vi identifikationen av tecken på resultatmanipulering, baserat på de motiv ett företag kan ha att hantera nedskrivningar på visst sätt, vara relevant.

Vi anser vår studie vara ett komplement till befintliga studier inom goodwillområdet. Detta dels genom att den antar ett annat perspektiv avseende bransch och dels då den till skillnad från många andra uppsatser endast fokuserar på ett mindre antal företag, vilket vi hoppas ska leda till en djupare förståelse och möjlighet till identifiering av branschspecifika samt nationella effekter. Vår förhoppning är även att studien av andra ska kunna användas för jämförelser med redan utforskade branscher och även ge möjlighet till att identifiera likheter och diskrepanser i förhållande till dessa. Dessutom önskar vi att den ska bidra med inspiration till liknande studier inom utforskade branscher.

I kontrast till tidigare forskning anser vi också att det finns ett värde i att årsredovisningar till och med år 2013 studeras. Detta underlättar enligt vår uppfattning möjligheten att jämföra år i lågkonjunktur med övriga år och diskutera eventuella skillnader som observeras. Med lågkonjunktur avses Utrikespolitiska institutets definition, vilken till detta räknar år 2008 samt 2009 (Landguiden. 2014).

1.6. Fortsatt disposition

Härnäst, i *kapitel två*, följer en beskrivning av hur vi har gått tillväga dels i vår strävan att bestämma uppsatsämne och dels vilka sökredskap vi har använt för undersökningsmaterialets inhämtande. Det framkommer även hur vi har identifierat vilka företag som ska ingå i studien och motiverat att vissa faller utanför.

I det *kapitlet tre* redogörs för nyckelbegrepp för den aktuella studien. Det efterföljs av en presentation av tidigare studier som gjorts både på området för nedskrivningar och avskrivningar och inom resultatmanipuleringsfältet. Denna referensram används sedan i *kapitel fyra*, vilket sammanväver resultat- och analysdel. Resultaten från den empiriska undersökningen analyseras med avstamp i de teorier som presenterats i kapitel tre. Analysen görs i anknytning till redogörelsen av det material som genererats genom studien.

Uppsatsen avslutas med *kapitel fem*, där slutledningen för de två frågeställningarna presenteras separat. Därefter följer en generell diskussion om resultat och metod där även alternativa metoder att genomföra undersökningen tas upp till behandling. Slutligen ges förslag på fortsatt forskning inom samma ämnesområde.

2. Metod

I detta avsnitt förklaras tillvägagångssätt och sökmetodik under arbetets gång. Även överväganden och motiveringar till metodval behandlas och alternativa angreppssätt förkastas. De sätt att gå tillväga, vilka väntas bidra till att frågeställningarna besvaras, presenteras. Slutligen analyseras källorna till denna studie ur ett kritiskt perspektiv.

2.1. Databasinsamling

Arbetsprocessen kring denna uppsats inleddes med studie av de största svenska revisionsbyråernas hemsidor för att få inspiration till vilka ämnen som ansågs viktiga bland praktiker. Det noterades att ämnet goodwill och aspekter runt detta nämndes flitigt som uppsatsförslag. Ett stort antal frågor berörde även diskussionen om nedskrivning eller avskrivning var lämplig för posten. Då vi båda ansåg dessa ämnen intressanta beslutade vi oss för att genomföra en studie som innefattade båda delarna. Vårt sätt att angripa uppgiften var att den kunskap vi redan har i ämnet och teorier som är relaterade till detta fick agera utgångspunkten för vår undersökning.

Sökningar genomfördes inledningsvis via GUPEA, databasen innehållande Göteborgs universitets publikationer, för att se vilka ämnen som redan hade behandlats i olika uppsatser, då vi strävade efter att hitta en ny vinkel på vår undersökning. Sökorden som användes var bland annat: goodwill, goodwillnedskrivning, avskrivning samt agentteori. Även engelska motsvarigheter till orden användes i syfte att finna internationella artiklar. Som exempel på sökord kan nämnas: IFRS, depreciation, goodwill impairment, principal agent theory, earnings management och Big bath accounting. Parallellt med sökningarna studerades tidskriften "Balans", mer specifikt tidningens webbutgåva, där vi använde oss av samma sökord som för uppsatserna för att se vilka frågor som anses relevanta enligt praktiker. Vi har även gjort sökningar via databasen LIBRIS, som är de svenska bibliotekens gemensamma katalog. Där har vi använt oss av liknande sökord som tidigare nämnts.

Vår insamling av empiriskt material påbörjades därefter. Data bestående av lagstiftning och standarder inhämtades först, i syfte att utgöra byggstenar i den teoretiska referensramen. Ytterligare material i form av innehåll från webbsidor och, i första hand, vetenskapliga artiklar anskaffades därefter. Eftersom vår studie inriktar sig på ett fåtal företag prioriterades artiklar där författarna hade ett liknande angreppssätt och därmed genomförde en mer ingående undersökning med avseende på varje bolag.

Det huvudsakliga empiriska materialet som är föremål för denna studie har dock varit årsredovisningar för år 2008-2013 tillhörande de aktuella företagen. Redovisningarna har inhämtats via företagens respektive hemsidor. De nämnda hemsidorna har även bidragit med material för företagsbeskrivningarna, vilka återfinns i Bilaga 1.

2.2. Kvantitativ ansats

Med utgångspunkt i studiens syfte präglas uppsatsen av en kvantitativ metod genom att finansiella rapporter och dess siffror studeras. Detta görs för att se huruvida resultatet påverkas märkbart om goodwillposten hos företag som i nuläget tillämpar nedskrivning enligt IFRS istället hade identifierat de ingående immateriella tillgångarna och därmed gjort avskrivningar. Just detta fokus

på siffror är utmärkande för den kvantitativa metoden (Payne, G., Williams, M. 2011). En kvantitativ studie är förenligt med en deduktiv forskningsmetod genom att diverse teorier testas.

Den nämnda studieansatsen bidrar till att öka reliabiliteten genom att företagens räkenskaper är den källa som det empiriska materialet baseras på. Denna diskussion utvecklas nedan. Därutöver tillkommer att informationen i de finansiella rapporterna är granskade och reviderade av en utomstående aktör, vilket förväntas öka trovärdigheten.

Uppsatsen i fråga är uppbyggd genom att säkerställd information inhämtas och därefter tolkas på ett objektiva sätt. Intervjuer erfordrar att utförarna uppfattar informationen som intervjuobjekten ger på ett korrekt sätt för att kunskapen fortfarande ska betraktas som positiv (Thurén, T. 1996). Då det kan uppstå problem med att tolka intervjupersonernas känslor och uppfattningar samtidigt som intervjuer kräver mycket tid har vi valt att inte genomföra några sådana. Gällande enkätundersökningar bedömer vi att sådana inte skulle tillföra någon ytterligare information utöver redovisningsmaterialet, då vi har tillgång till de siffror som är erforderliga.

2.3. Studiens utformning

I valet av undersökningsföretag eftersträvade vi att ha en fallstudieteknik, med vilket avses att ett mindre antal företag valdes för mer ingående studier vad gäller resultatpåverkan av goodwillredovisning (Denscombe, M. 2000). Urvalet var subjektivt i det att vi redan var i besittning av kunskaper om företagen som valdes, genom medvetenhet om deras branschtillhörighet (Denscombe, M. 2000). Detta ansåg vi dock vara en nödvändighet för att syftet med studien skulle uppfyllas. Fallstudien är komparativ genom att ett antal företag undersöks parallellt och sådana typer av studier ökar i många fall förståelsen. Undersökningen har även ett mått av longitudinalitet, då studien av företagen görs under ett antal år. Även detta är vanligt förekommande inom fallstudier (Bryman, A., Bell, E. 2007).

För att resultatet av undersökningen ska vara så rättvisande som möjligt tillämpas en enhetlig hypotetisk avskrivningstid vad gäller de studerade redovisningarna. Denna fastställdes genom att lagreglerna rörande avskrivningstid granskades i denna studies inledning, där det således framkom att fem års ekonomisk nyttjandeperiod alltid befinns tillåtet. En längre avskrivningstid ska endast tillämpas i undantagsfall (ÅRL, 1995:1554). I denna studie är utgångspunkten därför en femårig avskrivningstid, då denna tid också gäller generellt för immateriella tillgångar enligt svenska regler (Marton et al. 2013). Det var även den tidsram som gällde för goodwillavskrivningar i Sverige enligt RR 1:96 innan år 2002, då tidsgränsen ändrades till 20 år. Även efter denna ändring, vilken föranleddes av att IAS regelverk skrevs om, tillämpade dock merparten av svenska företag, då också noterade, en avskrivningstid understigande tio år (Hamberg, M., Beisland, L-A. 2014). Linjär avskrivning valdes som metod i undersökningen, då den i inledningsavsnittet fastslogs vara den vanligaste typen av avskrivning (Marton et al. 2013).

Förutom att undersöka den resultatpåverkan som kommer av de olika redovisningsvalen granskas goodwillposten även i förhållande till balansomslutningen för att få en uppfattning om hur stor postens påverkan på den finansiella ställningen är. Denna relation är även relevant, då undersökningarna som inriktats på att se hurvida goodwillposten ökar har avsett denna andel. Goodwillvärdet jämförs även med årets resultat i koncernen, då resultatet före skatt, för att undersöka förhållandet dessa poster emellan. Anledningen till att inte årets totalresultat används i jämförelsen är att detta resultat saknas i flertalet tidigare årsredovisningar, då denna post ej innan

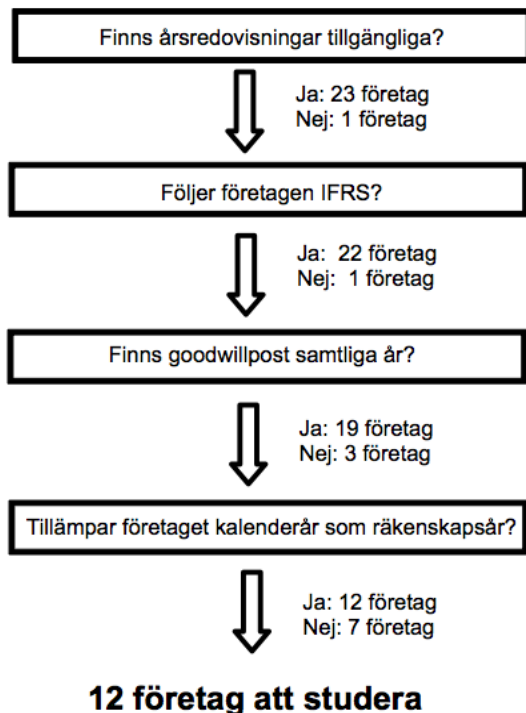
var obligatoriskt att redovisa.

Då branschen vilken är föremål för undersökningen fastställts samt urvalet av företag begränsats till sådana listade på Stockholmsbörsen identifierades sammanlagt 24 noterade bolag på Large Cap, Mid Cap och Small Cap inom branschen konsumenttjänster. För att underlätta genomförandet av studien definierades ytterligare fyra kriterier som skulle vara uppfyllda för företagens inkludering i undersökningen. Dessa beskrivs nedan.

2.3.1. Urvalskriterier

Då år 2008-2013 ska studeras efterfrågas att företagen i studien har årsredovisningar tillgängliga över Internet samt har bedrivit verksamhet under förevarande år. Detta kriterium är uppfyllt av alla branschens företag utom ett. Eftersom studiens syfte är att studera koncerner vilka följer IFRS standarder ställs också ett krav på att så är fallet under samtliga år som är föremål för studien. Ett företag utesluts på grund av att detta krav ej uppfylls. För att syftet med studien ska kunna uppnås krävs dessutom att goodwillposter förekommer i koncernbalansräkningen för respektive bolag under 2008-2013. För tre av de undersökta företagen innehas sådan post inte under samtliga år, varför de faller utanför studien. Det fjärde och sista kravet ställs i syfte att öka jämförelsebarheten företagen emellan. Kriteriet innebär att koncernbalansräkningen ska ha kalenderår som räkenskapsår. Om så ej är fallet blir sammanställningen, vilken här görs årsvis, mer svåröverskådlig då det skulle behövas olika kategorier för olika räkenskapsår. Dock kan en årsvis indelning, exempelvis bestående i att alla bolag med räkenskapsår vilket börjar under perioden 1 januari- 1 juli hänförs till ett visst år, tänkas utgöra ett alternativ. Vi anser dock inte att det per automatik innebär att materialet blir mer rättvisande än det som nu ingår i aktuell studie. Det nu diskuterade kravet på räkenskapsår är uppfyllt för samtliga företag i undersökningen, bortsett från SAS och då enbart i bolagets sista årsredovisning, vilken behandlade händelser från november 2012 till oktober 2013. Då detta är enda undantaget och räkenskapsåret till stor del liknar det vanliga kalenderåret bedömer vi dock att det tillför mer underlag för studien att inkludera SAS än att på grundval av detta kriterium utesluta koncernen från undersökningen. I övrigt medförde detta krav att, utöver de redan uteslutna företagen, sju företag hamnade utanför studien. Den nyss beskrivna urvalsprocessen illustreras i figuren nedan.

Urvalsprocessen: 24 företag ingår i branschen

Figur 1. Urvalskriterier för studie av bolag inom branschen för konsumenttjänster

Att sammanlagt hälften av företagen inom branschen faller bort genom urvalet får konsekvensen att antalet observationer också minskar med samma del. Vi anser dock att en blandning av olika typer av företag likväl ingår i studien och att det minskade antalet bolag istället möjliggör för oss att undersöka fler variabler för varje företag och år.

I tabellform kan urvalsprocessen illustreras på sätt som görs nedan. Tabellen är fördelaktig då det genom den framgår hur många företag från Small Cap, Mid Cap respektive Large Cap som ingår i studien. Även namnen på de ingående och uteslutna bolagen anges samt orsaken till att en del inte innefattas i studien. De företag som är markerade med fet stil uppfyller samtliga kriterier och är därför föremål för denna undersökning.

Small Cap	Mid Cap	Large Cap
Electra Group (Ej goodwill)	Betsson	Axfood
Hemtex (Brutet räkenskapsår)	Bilia	H&M
MQ (Brutet räkenskapsår)	Byggmax (Följer ej IFRS)	ICA Gruppen
Net entertainment (Ej goodwill)	CDON (Brutet räkenskapsår)	MTG
Nordic service partners	Clas Ohlson (Brutet räkenskapsår)	
Rnb retail and brands (Brutet räkenskapsår)	Eniro	
TradeDoubler	KappAhl (Brutet räkenskapsår)	
Vendor retail group (Brutet räkenskapsår)	Rezidor hotel group	
	SAS	
	Skistar (Brutet räkenskapsår)	
	Swedol (Ej goodwill)	
	Unibet	

Tabell 1. Företag inom branschen för konsumenttjänster, uppfyllande av urvalskriterier

Sammantaget kom 12 företag att ingå i undersökningen och varje företags årsredovisning observerades under sex år, vilket genererade 72 observationer för varje variabel som studerades. Exakta observationer anges i Bilaga 2. Som viktiga parametrar kan dock nämnas storleken på goodwillposten, nedskrivningar, balansomslutning och resultat. Vidare, för att erhålla underlag för frågeställning nummer två, undersöktes i nämnda redovisningar huruvida skifte av koncernens VD genomförts, om bonus till nämnda befattningsinnehavare utbetalats samt vilken revisionsbyrå respektive företag har anlitat till granskning av årsredovisningen.

Två av de undersökta företagen, Rezidor hotel group och Unibet, tillämpade annan valuta än SEK i rapporterna. För att möjliggöra sammanläggning och jämförelse med de andra företagens motsvarande poster räknades dessa om. Omräkningskurserna erhöles genom Riksbankens hemsida, där valutakursen för EUR respektive GBP den sista december samtliga år applicerades på siffrorna i räkenskaperna för att få beloppen i SEK (Riksbanken. 2014). De exakta växelkurser som tillämpades återfinns i Bilaga 2. För att ytterligare öka jämförbarheten omvandlades de redovisade siffrorna i företagen till samma enhet, tusentals kronor (tkr), för att göra dessa enkelt adderbara. I empiriavsnittet är de emellertid omgjorda på nytt till enheten miljoner kr (Mkr), då vi anser att färre siffror i tabellerna underlättar överskådligheten.

2.4. Analysmodell

För att identifiera en lämplig metodik för analysen studeras Bryman & Bells (2007) modeller för analys av kvantitativ data. Vi har i enlighet med författarnas rekommendationer bestämt oss för hur datan ska analyseras innan insamlingen av information görs för att veta vilken fakta som är relevant att inhämta från årsredovisningarna. Datat presenteras i form av tabeller, i vilka flera variabler vi finner relevanta presenteras för att kunna identifiera och bedöma relationen mellan dessa. Nämnda poster diskuteras därefter och jämförs med varandra i analysavsnitten. Linjediagram vilka avspeglar historisk utveckling av goodwillpost, relationen mellan goodwill/balansomslutningar samt nedskrivningar presenteras också för att öka överskådligheten. Beskrivna sätt att illustrera resultaten i empirin underlättar analys och diskussion av de två frågeställningarna, då informationen åskådliggörs på ett tydligt sätt.

För att undersökningen av indikationer på resultatmanipulering gällande de olika redovisningsvalen ska kunna genomföras förutsätts att frågeställning ett visar på en resultatskillnad vid nedskrivningsprövning jämfört med avskrivning. Ifall tecken på manipulation indikeras i avsnittet med empiriska resultat diskuteras detta i frågeställning två. Faktorer som kan antyda att incitament föreligger och är empiriskt belagda sedan tidigare behandlas i den teoretiska referensramen. I kapitlet med empiriska resultat visas sedan huruvida någon av dessa faktorer är observerbara i respektive företags redovisning, vilket efterföljs av en analys med avstamp i befintliga teorier.

För att mäta sambandet mellan nedskrivning och de identifierade faktorerna enligt referensramen, vilka närmare presenteras i resultat- och analysavsnittet, används ett statistiskt hjälpmedel i form av Phi-koefficienten. Formeln för den aktuella koefficienten är relativt okomplicerad och svaren kan därför framräknas med hjälp av Office-programmet Excel. Inget statistikprogram finns erforderligt. Koefficienten i fråga mäter korrelationen mellan två binära variabler och tolkas på samma sätt som korrelationskoefficienten. Den innebär att den antar värden mellan -1 och +1, där -1 representerar ett maximalt negativt samband och +1 indikerar ett fullständigt positivt sådant.

Formeln illustreras på följande sätt:

$$\phi = \frac{ad - bc}{\sqrt{efgh}} \quad (\text{Mean P. 2010})$$

Bokstavskombinationerna i formeln är avhängiga vilken plats i tabellen de siffror vars samband mäts befinner sig. Bokstaven X representerar den ena variabeln, medan Y står för den andra. X^- står för situationen att händelse X inte inträffar, medan motsatt fall illustreras av X^+ . Motsvarande förklaring gäller för situationen att Y inträffar eller inte. Kolumnen benämnd *total* visar den vågräta respektive lodräta summan.

	X^-	X^+	<i>Total</i>
Y^-	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>e</i>
Y^+	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>f</i>
<i>Total</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>n</i>

(Mean P. 2010)

Phi-koefficienten möjliggör, som nämnts, mätning av två binära variabler. Cramers V är en liknande modell, vilken kan hantera fler variabler samtidigt (Mean, P. 2010). Modellen ger möjlighet att uppskatta ifall variablerna i samverkan tillsammans visar på ett starkare samband än då två variabler, som i detta fall, studeras enskilt. Vi finner det emellertid vara mest intressant att ställa två variabler mot varandra i taget för att uppskatta sambandet mellan dessa för sig. Inkluderas flera variabler i samma analys kan det vara svårt att identifiera mellan vilka sambandet är som störst, vilket är vad vi är mest intresserade av att undersöka.

2.5. Svagheter i metod

Vi inser att det finns vissa begränsningar i denna studies bidrag som vi måste beakta. När vi jämför effekten av att immateriella tillgångar identifieras och skrivs av med goodwillposter som nedskrivningsprövas måste därför ett antal antaganden göras vad gäller avskrivningstid och resultatpåverkan för att studiens syfte ska uppnås. Det är oklart om det fullständiga värdet i goodwillposten kan delas upp på immateriella tillgångar som alla uppfyller kravet på redovisningsbarhet. Även identifikationen av faktorer som talar för resultatmanipulering omgärdas av antaganden. I största möjliga mån avser vi dock att använda oss av väl underbyggd forskning för att motivera antagandena i fråga.

Som redan nämnts inriktas frågeställning ett på att jämföra hur avskrivningar respektive nedskrivningsprövning av goodwillvärdet påverkar resultatet. Valet att använda noterade bolag, där gjorda nedskrivningar är kända, istället för onoterade bolag, där sådana måste uppskattas, till studien motiveras med att vi därmed minskar antalet antaganden som måste göras. Härmed undviks antaganden om nedskrivningsprövningar, vilket är svårt att uppskatta för en utomstående, och

istället antas en femårig avskrivningsperiod, vilket vi anser vara betydligt lättare att uppskatta genom stadgandet att femårsperioden utgör huvudregel enligt svensk rätt (ÅRL, 1995:1554). Alternativet hade varit att göra undersökningen i omvänd ordning och därmed utgå från avskrivningar och räkna om redovisningen baserat på antagna nedskrivningar.

Även det begränsade utrymmet i detta uppsats har tvingat oss att vara selektiva. För att kunna presentera den mängd information om respektive företag som enligt vår uppfattning har ansetts nödvändig för att kunna diskutera frågeställningarna har endast tolv företag undersökts.

Platsutrymmet och tidsbegränsningen har även fått konsekvenser för diskussionen om earnings management. I studien av artiklar och branschspecifika tidskrifter har vi noterat att ytterligare faktorer än de som presenterats i denna uppsats kan få effekter för incitamenten att manipulera redovisningsresultatet. Dock har vi valt att inrikta oss på de indikatorer som är observerbara i redovisningen samt de vi har betraktat mest relevanta enligt referensramen. Vi har även tagit hänsyn till vad som enligt vår uppfattning antas ge störst effekt på resultatet. Av den anledningen har vi avfärdat undersökning av faktorer som ifall antalet styrelsemedlemmar påverkar benägenheten att manipulera resultatet samt huruvida statliga kontrollorgans beskaffenhet har betydelse.

Det finns ett antal faktorer som bör tas hänsyn till i källkritiken av en studie och som särskilt betonas då kvantitativa undersökningar görs. En av dessa är validitet och möjligheten att dra generella slutsatser av studien. Kriteriet för generaliserbarhet är svåruppfyllt och det råder relativt stor enighet bland forskare om att en studie inte kan anses vara ett stickprov som sedan går att använda på en hel population. Dock kan fallstudier ändå bidra med en viss grad av generell kunskap, då främst teoretisk sådan. I undersökningens slutfas har vi, förutom generaliserbarhet, nedan försökt uppskatta reliabilitet samt validitet (Bryman, A., Bell, E. 2007).

2.5.1. Generaliserbarhet

Generaliserbarheten som aktuell undersökning för med sig begränsas av att endast en bransch studeras och att detta dessutom görs på nationell nivå. Härmed går miste om möjligheten att göra jämförelser mellan diverse branscher och länder. Dock ger det oss möjlighet att se om det finns skäl att ifrågasätta ifall branschen konsumenttjänster skiljer sig från övriga branscher eller avviker från de generella tendenser som i tidigare studier har ansetts föreligga på Stockholmsbörsen.

Ytterligare en aspekt att beakta med avseende på studiens tillförlitlighet är att stora företag enligt Iatridis & Senftlechner (2014) tenderar att ha en högre kvalitet i redovisningen, i syfte att undgå kritik och noggrann granskning på grund av misstanke om resultatmanipulering. Denna omständighet talar för att urvalet från kritikerhåll möjligtvis inte betraktas som helt rättvisande då alla bolag som omfattas av studien är listade på stora börser.

Det bör tilläggas att det faktum att studien endast inriktas på tolv företag, vilka alla befinner sig på samma börslista, gör det svårt identifiera generella slutsatser för både svenska företag samt bolag överlag. Möjligheten att utöka antalet företag kan inte förbises och hade kunnat åstadkommas genom att göra avkall på kravet på kalenderår som räkenskapsår. Om så var fallet hade fler bolag från Small Cap kommit att ingå i undersökningsunderlaget. Som beskrivs i avsnitt 2.3.1. hade detta emellertid inte nödvändigtvis ökat förtroendet för denna undersökning.

Vi har även försökt kompensera för de få företagen som studerades genom att utsträcka studien över

sex år, vilket genererat ett ansevärt antal observationer. Gällande de företag som studerats har vissa tendenser framkommit, vilka presenteras i kapitel 4. Vissa tydliga trender som gäller för samtliga av börslistorna och i vissa fall går emot Stockholmsbörsen överlag bör betraktas som branschspecifika. Även frågeställning två och undersökningarna med hjälp av Phi-koefficienten har genererat vissa tydliga indikationer, vilka också har stöd i referensramen. Kontentan är således att uppsatsen är generaliserbar, om än inom ett mycket begränsat område. Då studien innehåller en relativt blandad samling företag bör resultaten vi erhållit här till stor del vara tillämpliga på samtliga bolag inom branschen konsumenttjänster på Stockholmsbörsen, oavsett om de är noterade på Small Cap, Mid Cap eller Large Cap. Då nationella skillnader betonas föreligger är studien med stor sannolikhet inte generaliserbar utanför Sveriges gränser, särskilt då analogi har gjorts med nationella regler, som då tillämpad avskrivningstid för studien bestämdes.

Nedan, i teoriavsnittet, diskuteras konsekvenser av att denna uppsats enbart behandlar goodwillposten och immateriella tillgångar vilka ingår i värdet. Särskilt för frågeställningen angående resultatmanipulering betonas svagheten i att manipulering kan förekomma för andra poster än goodwill, om än att denna uppsats missar att notera sådana indikationer.

2.5.2. Reliabilitet

I reliabilitetsgranskningen tas hänsyn till stabilitet, vilket är ett mått på om resultaten fluktuerar mycket mellan de år som är föremål för undersökningen. Diskussionen huruvida undersökningens resultat skulle bli detsamma om andra aktörer utförde den eller om vi genomförde den ytterligare gånger är också relevant här.

Vad gäller frågeställning ett kan rörande reliabiliteten sägas att undersökningen troligtvis skulle ge samma slutsatser om någon annan utförde den eller om vi utförde den ytterligare gånger. Detta då den utgår från siffror hämtade ur företagens finansiella rapporter. Dock fordras att samma antaganden och nyckeltal ligger till grund för den nya undersökningen för att så ska vara fallet. Gällande stabiliteten ser vi liknande tendenser mellan de år som undersökts och resultaten fluktuerar inte särskilt mycket med hänsyn till vilket år som studeras, vilket indikerar god reliabilitet.

Frågeställningen om resultatmanipulering är också till stor del baserad på information hämtad från årsredovisningarna och samma data rörande de studerade variablerna skulle därför inhämtas. Dock kan undersökningen av indikationer på earnings management utföras på flera olika sätt, där hänsyn kan tas till andra faktorer än vad som gjorts här och även annan metod för statistisk analys användas. Med samma metod som använts här skulle dock, också för frågeställning två, samma resultat som i denna uppsats erhållas.

2.5.3. Validitet

Validiteten undersöks genom att vi kritiskt granskar huruvida vi slutligen har kunnat mäta det som avsågs med uppsatsen. När validiteten av studien ska bedömas bör beaktas att flertalet antaganden har befunnits nödvändiga för att överhuvudtaget kunna studera de frågeställningarna efterfrågar. Detta var också något vi var medvetna om då studien inleddes. Som behandlas närmare i avsnittet med empiriskt material har diverse antaganden särskilt erfordrats då avskrivningarnas effekt på resultatet ska bedömas. Särskilt antaganden gällande avskrivningstid får påverkan på resultatet och

trots att svensk lag stipulerar en ekonomisk livslängd på fem år för goodwill finns möjligheter till annan avskrivningsperiod enligt IFRS. Vi anser dock att vi har varit tydliga med hur de gjorda antagandena har gjorts och det är därför möjligt för läsare av denna uppsats att räkna om siffrorna baserat på eventuella antaganden de anser vara mer rättvisande.

Bortsett från gjorda antaganden anses att frågeställningarna har kunnat besvaras relativt väl. Vi anser att vi har belyst problemen förknippade med olika redovisningsval och att resultaten till stor del är avhängiga valen, vilket var vår huvudsakliga avsikt med denna studie. Dock har det varit svårt att ge konkreta svar på om earnings management faktiskt har förekommit, vi har fått förlita oss på de nivåer av uppskattade samband som framkommit. Ifall antalet observationer utökades skulle säkerhetsnivån kunna höjas ytterligare gällande svaret på båda frågeställningarna. Dock hade inget entydigt svar kunnat ges gällande förekomst av resultatmanipulering ändå, då sambanden som uppskattas kan vara en konsekvens av tillfälligheter. I detta avsnitt bör även tilläggas att ett utförligare empiriskt material och därmed större underlag för analys lett till ett mer relevant besvarande av syftet, något som också diskuteras under andra rubriker i förevarande uppsats.

3. Teoretisk referensram

I detta avsnitt går vi igenom vilka befintliga teorier och modeller som används i arbetet. Även definitioner och regelverk relevanta för uppsatsen presenteras.

Vi har antagit ett teoretiskt perspektiv i vår studie, då vi eftersträvar att förklara hur företagen agerar samt eventuella motiv till handlandet från deras sida. Perspektivet innebär att vi utgår från ett antal antaganden när frågeställningarna formuleras och att antagandena i fråga även får konsekvenser för de svar som undersökningen genererar (Crossman, A. 2014). Studien ger även ett empiriskt bidrag, genom de resultat som presenteras och används i analys för att möjliggöra att slutsatser dras. Det synsätt vi tillämpar är objektivt och vi har använt oss av Brymans & Bells (2007) modell för hur utforskningen av existerande litteratur görs. Modellen undersöker bland annat vad som redan har efterforskat inom området och vad som är relevant att ta reda på.

3.1. Nedskrivningprövningens förhållande till avskrivning

Avsnittet inleds med definitioner av begrepp, men även förklaringar av vilka standarder som är aktuella för uppsatsen. Det nämnda efterföljs av olika angreppssätt på de olika frågorna.

3.1.1. Beskrivning av nyckelbegrepp

Marton et al. (2013) förklarar att goodwillposten hänförs till de immateriella tillgångarna i en koncern. Posten utmärker sig då den, tillsammans med vissa varumärken, anses ha en obestämbar nyttjandeperiod. Detta nämndes också i inledningen. Goodwill kan beskrivas som en betalning för förväntade framtida ekonomiska fördelar som inte går att hänföra till andra specifika tillgångar.

För företag, vilka tillämpar IFRS standarder i koncernredovisningen, ställer IFRS 3 krav på att förvärvsmetoden ska tillämpas vid uppköp av andra företag. Denna metod innebär att samtliga tillgångar och skulder i det förvärvade företaget redovisas till sina verkliga värden på dagen för förvärvet (Pajunen, K., Saastamoinen, J. 2013). Kortfattat kan sägas att goodwill är det värde som överstiger företagets bokförda värde, en residual. Komponenter som ingår i goodwill kan exempelvis vara personal och synergieffekter. Det finns upparbetad goodwill respektive förvärvad goodwill och den förra ska inte redovisas som en immateriell tillgång (IAS 38. 2012) (Hamberg, M., Beisland, L-A. 2014).

Goodwillvärdet är tätt sammanhängande med en organisations kassagenererande enheter, vilket förklarar prövningförfarandet vid nedskrivningstest. Vid tillfället för nedskrivningsprövning jämförs nuvärdet av framtida kassaflöden med det redovisade värdet och om nuvärdet understiger värdet i böckerna ska nedskrivning göras (Pajunen, K., Saastamoinen, J. 2013).

IAS 36 behandlar nedskrivningar, vilket är ett exempel på tillgångsomvärdering. Det kan behöva göras ifall de framtida kassaflödena förväntas minska och tillgången därmed får ett lägre värde än den har i dagsläget (Marton et al. 2013). IAS 36 (2012) stadgar att en tillgång ska genomgå en nedskrivningsprövning om det finns indikationer på att tillgångens värde är nedsatt i slutet av en rapportperiod.

Generellt gäller att tillgångar vars nyttjandeperiod är begränsad ska skrivas av. Genom att

avskrivningar görs fördelas anskaffningsvärdet som en kostnad under den tid som tillgången förbrukas. Vissa tillgångar anses ha ett bestående värde och skrivs inte av, exempelvis mark. Det sammanlagda belopp som avskrivs utgörs av skillnaden mellan en tillgångs anskaffningsvärde och dess uppskattade restvärde (Marton et al. 2013).

3.1.2. Studier på området

Hamberg et al. (2012) har genom studier konstaterat att nedskrivningsprövning enligt IFRS möjliggör för företag att redovisa högre resultat än när avskrivningar görs under svensk lag. Genom att företag, trots ambitionen med IFRS 3, i liten utsträckning identifierar immateriella tillgångar ökar goodwillposten och därmed påverkan på resultatet avhängigt vilket redovisningsval företaget gör. Framför allt för små företag, vilka tidigare tenderade att skriva av goodwill över en kort tidsperiod, blir skillnaden i resultat markant, då de nu bibehåller posten intakt.

Resultatförbättringen som nedskrivningsalternativet medför ökar ytterligare enligt Hamberg et al. (2012) genom att vissa investerare endast fokuserar på sista raden i resultaträkningen. Då avskrivningskrav ersätts med nedskrivningsprövning genomgår årsresultatet i bolagen i många fall en positiv utveckling. Ifall investerare inte noterar att resultatet är hänförligt till ändrad goodwillredovisning finns risk att de överskattar företagets framtida möjligheter att skapa vinst.

Redovisning av goodwill ska enligt överordnade principer ge en bild som samstämmer med verkligheten. I detta ingår tankesättet att en avskrivning av goodwill ska avspegla reell värdeminskning. Med detta i åtanke kan det således vara motiverat att låta goodwillen kvarstå oförändrad i balansräkningen eller tillämpa långa avskrivningstider om detta är fördelaktigt för den sanna bilden av verksamheten (Eriksson, L. 1989).

Studien som genomfördes av Hamberg et al. (2012) har visat att nedskrivning av goodwill enligt IFRS har medfört att finansiell rapportering ej längre är lika användbar för investerare som när dessa företag tidigare tillämpade avskrivningsmodellen. Det faktum att goodwillposterna uppgår till betydande belopp istället för att särredovisas i mindre poster reducerar ytterligare redovisningens användbarhet. Påståendet att avskrivningar ökar användbarheten av redovisningen för utomstående står dock inte oemotsagt. Genom övergången till nedskrivningsprövning enligt IFRS menas från analytikerhåll att problemet med att uppskatta nyttjandetid för goodwillvärdet har undkommit. Ett antal finansiella analytiker påstår att avskrivning av goodwill inte medför samma informationsmässighet om postens värde som fås genom nedskrivningsprövning. I artikeln vilken föreskriver detta menar analytiker att det finns utrymme för manipulering genom tillämpning av olika procentsatser vid avskrivning (Tindall, C. 2007).

Tidigare studier har även påvisat ett samband mellan principbaserade redovisningsstandarder och hög kvalitet på redovisningen. Då båda de studerade regelverken är av denna karaktär bör ingen skillnad vara hänförlig till denna faktor. Ett annat forskningsresultat som har uppmärksammat är att goodwillnedskrivningar har konstaterats avspegla verkligheten bättre om företaget har en revisor som jobbar för en av de fyra största revisionsbyråerna, en av de så kallade Big 4 (Rehnberg, P. 2012). Detta behandlas utförligare nedan.

3.2. Incitament till redovisningsval

I detta avsnitt behandlas teorier, vilka anknyter till varandra och har gemensamt att de syftar till att förklara beteendemönster och incitament hos aktörer i ett företag.

3.2.1. *Principal/agent-teorin*

Principal/agent-teorin, eller den anglosaxiska benämningen *agency theory*, behandlar relationen mellan en principal som delegerar uppgifter och utföraren av sysslorna som betraktas som agent. I företagssammanhang är principalen ofta företagets ägare medan agenten har en företagsledande position. Teorin belyser problematiken i relationen bestående i att ägare och chef kan ha olika intressen och incitament att agera på ett visst sätt och menar detta vara en konsekvens av att informationsasymmetri råder (Black et al. 2009). Denna informationsasymmetri består enligt Swanson (2007) i att agenten har ett informationsöverläge gentemot principalen. Utmaningen i ett agentförhållande är att uppnå kongruens mellan agentens och principalens intressen till en låg kostnad. Genom enhetliga mål reduceras risken som följer av informationsasymmetrin bestående i att agenten har incitament att maximera egennyttan i principalens frånvaro. I situationer då målkongruens ej råder ser situationen annorlunda ut. Exempelvis vill principalen maximera företagets vinst samtidigt som agenten strävar efter att ett nyckeltal ska nå en viss nivå för att det finns en bonus kopplad till måluppfyllelse (Black et al. 2009). Med utgångspunkt i principal/agent-teorin betonar Scott (2003) benägenheten hos företagsledare att välja den redovisningsmetod som gynnar personen i fråga mest. Därför är det troligt att en verkställande direktör med bonusavtal kopplat till resultatet tar hänsyn till detta i identifikationen av immateriella tillgångar.

Ett lämpligt sätt att uppgå kongruens är att länka compensation för agenten till någon form av prestation, förslagsvis viss nivå på företagets resultat i de finansiella rapporterna. Diskussionen som omgärdar dessa roller visar på relevansen i val av redovisningsmetod för företagsledning, investerare och reglerare av redovisningsföreskrifter. På vilket sätt agenten och principalens mål försöks sammanföras har betydelse för hur företagsledningen agerar. Managern kommer att vidta de åtgärder som genererar maximal möjlig compensation åt denne, oavsett vilka nyckeltal eller poster belöningen är förknippad med. Goodwillposten utgör här ett verktyg i syfte att uppnå önskat resultat (Swanson, N.J. 2007). Värdering av goodwill är till stor del avhängigt företagsledares bedömningar och posten kan således utsättas för manipulation, vilken leder till att missvisande värden presenteras i redovisningen. Manipuleringen är i sin tur en konsekvens av konflikten mellan principal och agent som är inneboende i ett företag (Iatridis, G.D., Senftlechner, D. 2014).

Davis et al. (1997) beskriver agenten i relationen som opportunistisk och intresserad av att maximera sin egen nytta. För att organisationens intressen ska tillgodoses av agenten krävs att denne motiveras och styrs i önskad riktning. Det senare är ofta förknippat med höga kontrollkostnader. Revision beskrivs av Pajunen & Saastamoinen (2013) som en åtgärd vilken minskar risken för problem knutna till principal- och agentrollerna. Det föreligger dock svårigheter för en utomstående revisor att bedöma om en post i redovisningen är åsatt rätt värde eller inte, då företagsledningen bär på insidesinformation. Även större ägarandel av bolagets aktier hos ledande befattningshavare föreslås av Quinn Mills (2003) vara ett sätt att minska konflikten mellan principal och agent. Detta uppnås genom att intressena av hur företagets presterar sammanvävs.

3.2.2. Earnings management och Big bath accounting

“In the zeal to satisfy consensus earnings estimates and project a smooth earnings path, wishful thinking may be winning the day over faithful representation. As a result, I fear that we are witnessing an erosion in the quality of earnings and therefore the quality of financial reporting”
(Springsteel, I. 1998, p. 21)

Upphovsmannen till det citerade uttalandet bär namnet Arthur Levitt och var vid tillfället ordförande för Securities and Exchange commission (SEC). De återgivna orden är av Levitt en referens till earnings management och syftar på möjligheten för företagsledare att åstadkomma önskat resultat i redovisningen (Jordan, C.E., Clark, S.J. 2007). Med earnings management, eller den svenska termen resultatmanipulering, avses temporära redovisningsval som avser att påverka det redovisade resultatet. I litteraturen pågår en diskussion om eventuella motiv till resultatmanipulering, på vilket sätt det utförs och vad agerandet får för konsekvenser.

Studier har enligt Jordan & Clark (2007) påvisat att det finns två huvudsakliga anledningar för en företagsledning att manipulera resultatet. Den ena är externt inriktad och syftar till att uppfylla gjorda prognoser, vilket väntas leda till ett högre pris på företagets aktie. Ett högt redovisat resultat förväntas också enligt investerare generera en hög nivå på framtida kassaflöden, vilket i sin tur ökar aktievärdet. Det andra motivet är internt fokuserat och kopplat till relationen mellan företagsledningen och ägarna, där företagsledningen i rollen av agent önskar framhålla en god prestation.

En viktig faktor att beakta är företagsledningens gottfinnande gällande resultatet (McNichols, M. F. 2000). Enligt Jordan & Clark (2007) är risken för earnings management särskilt stor då en stor grad av uppskattningar och bedömningar måste göras från företagsledningens sida. Möjligheten hos ledningen att påverka resultatet har vanligtvis mätts genom att granska periodiseringar och hur dessa förändras årsvis. Vad som krävs för att urskilja företagsledningens möjlighet till resultatpåverkan är att utgå från de totala periodiseringarna och sedan reducera dessa med ej manipulerbara periodiseringar. Då kvarstår endast godtyckliga sådana (McNichols, M. F. 2000).

I aktuell undersökning behandlas endast en post i redovisningen, goodwill, och dess koppling till resultatmanipulering. Enligt McNichols & Wilson (1988) innebär fokuseringen på en aspekt vissa begränsningar för studien som bör uppmärksammas. Den ena begränsningen är att om den icke-godtyckliga delen av uppskattningen av goodwillposten är betydligt större än det godtyckliga kan earnings management vara svår att identifiera. Författarna menar också att den icke-godtyckliga delen kan påverkas av faktorer som svängningar i ekonomin och därför variera mellan åren och således ge intryck av resultatmanipulering fastän sådan ej föreligger. Den andra begränsningen består i att om endast en post undersöks blir resultatmanipulering hänförlig till andra periodiseringsposter ej observerbar. Detta är särskilt allvarligt ifall den undersökta posten endast står för en liten del av den påverkningbara eller, med artikelns benämning, godtyckliga delen, av inkomsten. Dechow et al. (1995) menar att resultatmanipulering avseende beloppsmässigt mindre värden, på cirka en procent av balansslutningen, kräver stickprov på flera hundra företag för att överhuvudtaget kunna upptäckas.

Modeller över resultatmanipulering har visat att mottagare av de finansiella rapporterna inte känner till i vilken utsträckning företagsledare kan påverka de redovisade intäkterna. Om så istället vore fallet hade redovisningsanvändare kunnat återlägga de transaktioner som befanns lämpligt och räkna

fram ett resultat som bättre anses avspegla verkligheten. Som exempel på sådana transaktioner nämner författarna nedskrivningar (McNichols, M.F., Wilson, P. G. 1988).

Redovisning av goodwill kan enligt Pajunen & Saastamoinen (2013) utgöra ett verktyg i syfte att manipulera resultatet. I en av författarna genomförd studie fick de belägg för att påståendet att en CEO inte gör nedskrivningar om det försämrar företagsledarens position i företaget. En majoritet av tillfrågade revisorer i samma studie anser också att redovisning av goodwill enligt IFRS har ökat möjligheten för resultatmanipulering. Samma revisorer är också av uppfattningen att goodwillnedskrivningar undviks i så stor grad som möjligt från företagsledarhåll.

Önskvärdheten att manipulera resultaten skiljer sig mellan branscher. Organisationer, vilka bedriver verksamhet som tillhör allmänintresset, anses det vara förkastligt att ha för höga vinster i. Även företag på gränsen till att inneha en monopolställning på en marknad kan ha incitament att redovisa låga siffror. Företags, vars verksamhet är statligt ägda har i Finland ansetts vara mindre benägna att göra goodwillnedskrivningar än privata sådana. Även vilken industri ett företag verkar i har ansetts ha betydelse för hur nedskrivningsprövningen utförs, då det råder diskrepans mellan förhållanden inom branscherna. Dessa resultat har Saastamoinen & Pajunen (2013) betraktat som indirekta bevis på att earnings management förekommer.

Jordan & Clark (2007) menar att om earnings management förekommer bör företag för vilka nedskrivningar har gjorts visa sig ha generellt lägre resultat än företag som inte har valt att skriva ner sina tillgångar. Detta gäller dock enligt författarna endast om resultatmanipulering har pågått under en längre tidsperiod. En studie genomförd av företagen på Fortune 100 visade just detta, att företag som inte gjorde nedskrivningar redovisade betydligt högre resultat än de som agerade på motsatt sätt. Innan möjligheten till nedskrivningstest infördes var resultaten emellertid mer samstämmiga beloppsmässigt.

Faktorer som chefers anställningslängd har också visat sig ha betydelse, särskilt vad gäller nedskrivningar av goodwill i initialskedet av IFRS-tillämpningen. Företag vars chefer har beständiga anställningar på minst fem år visar inte samma tendens att skriva ner för att nå bättre resultat framledes (Francis et al. 1996). Nämda uppfattning delas även av Pajunen & Saastamoinen (2013).

Även när nyckelpersoner i företaget nyss har bytts ut är nedskrivningsbenägenheten större. Ett sådant skifte har enligt Strong & Meyer (1987) befunnits vara den största orsaken till att Big bath-redovisning tillämpas. Denna tendens är särskilt tydlig då de nya befattningshavarna kommer utifrån företaget. I fall ledningen i företaget har varit involverade i det företagsförvärv vars goodwill ska nedskrivningsprövas sker nedskrivningar dock mer sällan enligt tidigare forskning (Francis et al. 1996).

AbuGhazaleh et al. (2011) har i en studie av brittiska bolag konkluderat att det finns ett samband mellan nedskrivningar, byte av verkställande direktör, inkomstutjämnning och Big bath-beteende. Iatridis & Senflechner (2014) har på motsatt sätt visat att ett VD-byte inte leder till högre nedskrivningar av goodwill. De har även funnit stöd för att innehavare av VD-posten, vilka har haft ämbetet under en kortare tid, inte har uppvisat opportunistiskt beteende i samband med nedskrivningsprövningar. Här studerades, till skillnad från studien ovan, österrikiska företag.

Pajunen & Saastamoinen (2013) har funnit två klara skiljelinjer rörande revisorers uppfattning om

nedskrivningsprövning enligt IFRS och reglernas koppling till earnings management. Den ena uppfattningen som råder är att reglerna, till skillnad från de tidigare avskrivningsbestämmelserna, har ökat möjligheten till resultatmanipulering och att ledningens agerande numera kan betraktas som opportunistiskt. Anhängare av denna uppfattning anser också eventuell resultatbaserad kompensation till företagsledningen vara en bidragande orsak till att nedskrivningar undviks. Den andra linjen av revisorer anser nedskrivningsprövning vara ett lämpligt sätt att behandla goodwill i redovisningen. Förespråkare av denna uppfattning ser ingen problematik i att prövningen innehåller ett visst mått av subjektivitet och vidmakthåller diskonterade framtida kassaflöden som ett lämpligt sätt att uppskatta värdet på goodwill. Dock finns det bland den senare linjen ett flertal revisorer med erfarenhet från noterade företag, vilka har uppfattningen att dessa typer av företag i ett antal fall har underlåtit att göra goodwillnedskrivningar fastän det hade varit lämpligt.

Framför allt revisorer från Big 4-byråer har visat sig tillhöra den linje som inte anser företagsledningen vara opportunistisk. Detta anser Pajunen & Saastamoinen (2013) inte vara överraskande då revisorerna i fråga ofta granskar noterade företag och därför vill hålla sig väl med ledningen. Härigenom anar författarna en konflikt mellan revisorernas skyldighet att tillhandahålla aktieägarna tillräcklig information till och deras önskan att bibehålla relationen med organisationen som revideras. Detta motsägs dock av Rehnberg (2012) som anser anlita Big 4-revisorer bidra till att nedskrivningsprövningar blir mer tillförlitliga. Iatridis & Senftlechner (2014) är av samma uppfattning som Rehnberg gällande att Big4-företag har ett egenintresse att klienternas redovisning har så hög kvalitet som möjligt.

Big bath-accounting, vilket nämndes kort i ett ovanstående stycke, är ett begrepp som anknyter till resultatskiftning. Teorin om Big bath åsyftar företeelsen att en organisation som upplever ett lågt resultat kan ha incitament att göra nedskrivningar i syfte att minska resultatet ytterligare samma år. Då resultatet redan är lågt anses ett ytterligare försämring inte få mycket uppmärksamhet eller konsekvenser för ett företags ryktbarhet. Nedskrivningen möjliggör istället att högre resultat kan redovisas efterföljande år eller åtminstone att resultaten stabiliseras fortsättningsvis. (Jordan, C.E., Clark, S.J. 2007). Iatridis & Senftlechner (2014) stödjer tesen att ett negativt resultat det aktuella året kan föranleda VD:n att göra nedskrivningar då ytterligare sämre resultat inte uppmärksammas betydligt.

Enligt Swanson (2007) används även tidigare- och senareläggning av intäkter respektive kostnader i syfte att uppnå en utjämning av resultatet. Denna företeelse förknippas ofta med en önskan att undvika en nedgång i resultaten. En övergång från avskrivning till nedskrivningsprövning har ansetts öka risken för earnings management och därmed även möjliggjort Big bath-redovisning (Jordan, C.E., Clark, S.J. 2007).

Ett företags ledning kan ha incitament att redovisa lägre resultat innan ett VD- byte för att kunna senarelägga resultaten till då den nya verkställande direktören har tillträtt. Detta då ett lägre resultat för tillfället ökar chansen till förbättrade intäkter och högre bonusar i framtiden (Scott, W.R. 2003). Samtidigt läggs skulden för det dåliga resultatet på den avgående VD:n (Iatridis, G.D., Senftlechner, D. 2014). Enligt Pajunen & Saastamoinen (2013) har nedskrivningar av goodwill ansetts ha en positivt samband med nyligen gjorda skiften av CEO. På så sätt hänförs den positiva utvecklingen till bytet utan att företagsledningen tvingas prestera bättre (Scott, W.R. 2003).

4. Resultat och analys

I detta avsnitt redovisas det material vilket har anskaffats genom undersökningen. Nämda material presenteras i samma ordning som frågeställningarna i avsnitt 1.3. Analysdelen sammanvävs här med empiriavsnittet. De genom studien erhållna resultaten analyseras med avstamp i den teoretiska referensramen i den ordning de presenterades i föregående kapitel. Analysen förväntas bidra med underlag för slutsatsen, vilken besvarar de ursprungliga frågeställningarna.

4.1. Beskrivning av inhämtad data

I detta kapitel presenteras den insamlade data som har anskaffats genom att studera årsredovisningar för år 2008-2013 tillhörande de tolv företag inom branschen konsumenttjänster som introducerades i metodavsnittet. Då undersökningen berör bolag som i nuläget tillhör Small Cap, Mid Cap samt Large Cap är skillnaden mellan största och minsta företag storleksmässigt markant. Därför fyller presentation av data på aggregerad nivå enligt vår åsikt inte samma syfte som om nedbrytning sker enligt respektive börslista. Presentationen som följer kommer därför huvudsakligen ske på nämnda sätt. Det förekommer också erinringar om enskilda företags resultat eller inträffade händelser. Dock sker detta endast i de fall vi anser sådana vara av intresse för läsaren och utgöra väsentlig information till varför de redovisade siffrorna ser ut på ett visst sätt.

Det har ovan beskrivits hur urvalsprocessen för framtagandet av de i studien ingående företagen har sett ut. I listan över förkortningar och förklaringar innan denna uppsats inleds har också de olika börslistorna definierats med avseende på storlek. Här erinras dock åter om de undersökta företagens egenskaper, i syfte att läsaren ska ha informationen i färskt minne då de resultat vilka har genererats genom studien ska presenteras. Samtliga bolag verkar på börsen Nasdaq OMX Stockholm.

Studiens företag: storleksindelning		
Lista på Stockholmsbörsen	Marknadsvärdets storlek (EUR)	Antal ingående företag
Small Cap	< 150 miljoner	2
Mid Cap	150 - 1 000 miljoner	6
Large Cap	> 1 000 miljoner	4

Tabell 2. Studiens företag; börslista och storlek

Som tabell 2 visar är marknadsvärdet på företagen noterade på Small Cap vida åtskilt från bolagen på Large Cap. Även antalet företag som undersökts skiljer sig åt, där störst antal är noterade på Mid Cap och minst antal på Small Cap.

Samtliga siffror som följer nedan är hämtade från bolagens finansiella rapporter. I nedanstående tabeller och diagram presenteras beloppen i miljoner kronor (Mkr). För en fullständig redogörelse för respektive företags redovisade värden, se Bilaga 2. Där bör dock noteras att beloppen anges i tusental (tkr) för större precision. Studien av de företag som ingår i undersökningen har genererat nedanstående sammanställning av goodwillvärdernas utveckling år 2008-2013.

Utveckling av redovisad goodwill						
Belopp anges i Mkr	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Small Cap	740	597	547	551	549	548
Mid Cap	14 091	15 006	9 378	9 541	10 389	10 116
Large Cap	11 069	7 914	6 990	4 811	5 263	5 446
Totalt	25 900	23 517	16 915	14 903	16 201	16 110

Tabell 3. Goodwillposter enligt årsredovisningar 2008-2013, indelat efter börslista

De ackumulerade goodwillvärdenas årsvisa utveckling illustreras här också i ett diagram för att underlätta överskådligheten av tidsperioden.

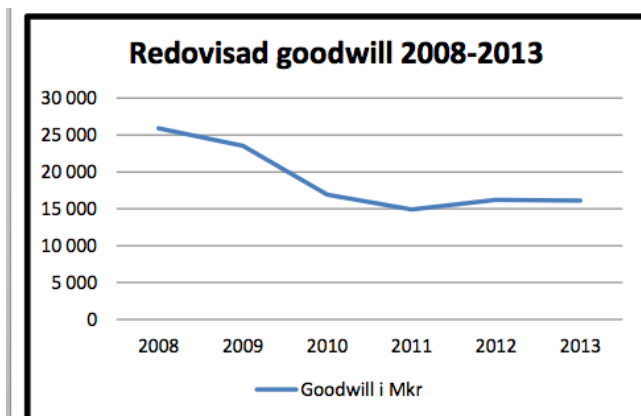

Diagram 1. Goodwillutveckling hos samtliga studerade företag enligt finansiella rapporter 2008-2013

I både tabellen och diagrammet syns tendensen att de sammanlagda goodwillvärdena minskar något under åren som studerats. Det bör här återerinnas om den inledningsvis beskrivna undersökningen av Gauffin & Nilsson (2014) av företag på Stockholmsbörsen, vilken visade att goodwillposten i genomsnitt ökar i svenska företag. Dock manas till viss försiktighet då generella slutsatser av författarnas undersökning ska formuleras, då de branschmässiga skillnaderna i många fall har ansetts vara markanta. I nu aktuell undersökning studeras endast en bransch, varför detta kan vara en förklaring till att den branschmässiga trenden som identifieras här skiljer sig från resultaten i Gauffin & Nilssons (2014) undersökning. Anmärkningsvärt är dock att de ovan presenterade goodwillvärdena har rört sig i total motsats till vad Gauffin & Nilsson (2014) har erfarit genom sina undersökningar. Vad som sagts gäller samtliga studerade börslistor inom konsumenttjänstområdet.

Angående nedskrivningarna, vilkas storlek är högst relevanta för utfallet av denna studie, visar en empirisk undersökning av årsredovisningarna följande avseende utvecklingen. Resultaten presenteras i tabellform samt aggregerat i diagram.

Utveckling av nedskrivningar						
Belopp anges i Mkr	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Small Cap	11	153	0	0	0	2
Mid Cap	925	25	4 208	399	0	104
Large Cap	76	3 252	284	2 441	145	131
Totalt	1 012	3 430	4 492	2 840	145	237

Tabell 4. Nedskrivningar enligt årsredovisningar 2008-2013, indelade efter börslista

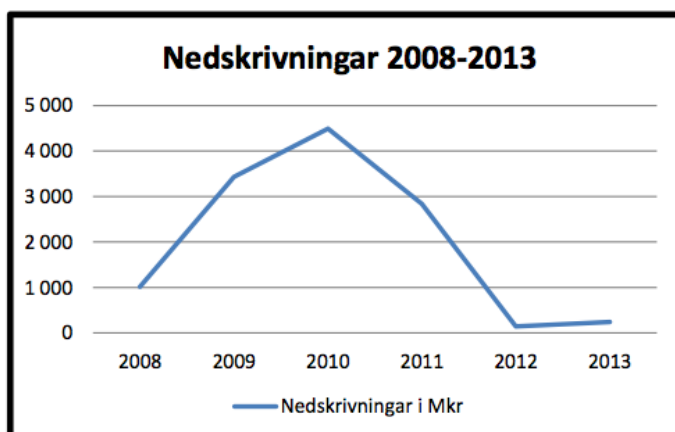

Diagram 2. Genomförda nedskrivningar hos samtliga studerade företag enligt finansiella rapporter 2008-2013

Undersökningen visar att storleken på nedskrivningar, i likhet med goodwillposten, visar en tendens att minska. Dock inte enligt Small Cap, men då studieunderlaget inom företagsstorleken i fråga är begränsat till två företag är det svårt att dra generella slutsatser för börslistan av detta faktum. Studien visar också att nedskrivningsbenägenheten var större under år 2009-2011. I Bilaga 2 anges nedskrivningarna som gjorts i respektive företag, där går även att se att vissa företag helt har avstått från nedskrivningar under de studerade åren.

Goodwillposten tendens att krympa i studiens företag har inte samma relevans för bedömningen av benägenheten att redovisa goodwill såvida även balansomslutningen i bolagen har minskat i omfång. Därför är det intressant att studera förhållandet mellan goodwill och totalt kapital och hur detta har utvecklats under de år som är föremål för undersökningen. Som framgår i diagram 3 nedan har även detta förhållande minskat, med största andelen år 2008 och lägsta andelen under sista året för studien, 2013. Förhållandet i siffror återfinns i tabell 5 nedan.

Den av Gauffin & Nilsson (2014) gjorda undersökningen gav även stöd för att andelen goodwill i svenska företag ofta anses vara av betydande storlek. Inom branschen för konsumenttjänster, givet vårt studieunderlag, förhåller sig goodwillposten, presenterad i tabellform, till balansomslutningen och resultatet på nedanstående sätt.

Goodwill som andel av balansomslutning och resultat						
Belopp anges i Mkr	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total goodwill	25 900	23 517	16 915	14 903	16 201	16 110
Total balansomslutning	163 316	161 617	157 624	154 157	152 714	211 956
Totalt årsresultat före skatt	25 491	19 405	21 631	21 285	26 027	38 018
Goodwillandel av balansomslutning	0,16	0,15	0,11	0,10	0,11	0,08
Goodwillandel av årets resultat före skatt	1,02	1,21	0,78	0,70	0,62	0,42

Tabell 5. Goodwillpostens andel av balansomslutning och resultat enligt årsredovisningar 2008-2013

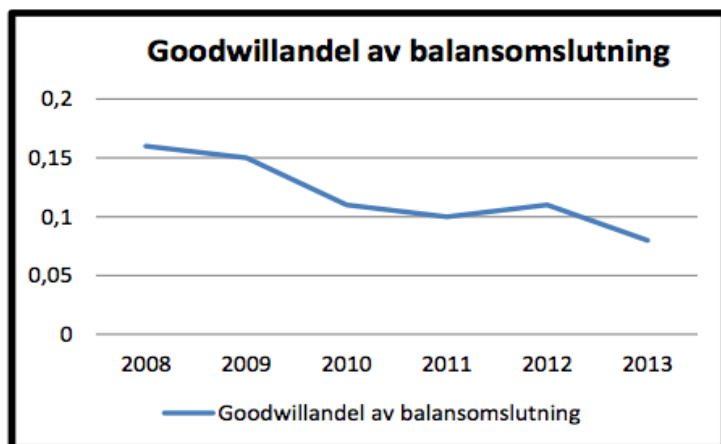

Diagram 3. Goodwillpostens andel av balansomslutning enligt årsredovisningar, 2008-2013

Det kan här noteras att goodwillposten totalt inom branschen konsumenttjänster, givet undersökningsmaterialet, uppgår till en runt en tiondel av balansomslutningens storlek med undantag från år 2008-2009 då andelen är något högre. I förhållande till resultatet före skatt är däremot goodwillposten betydligt högre och överstiger även nämnda post år 2008-2009. Detta indikerar att en väsentlig värdeförändring av goodwillposten kan medföra anmärkningsvärda effekter på resultatet. Intressant är också att åren för vilka högst andel uppmätts är då lågkonjunktur enligt Utrikespolitiska institutet (2014) anses föreligga. I likhet med andelen av balansomslutningen minskar dock denna andel årsvis. Detta låter oss ifrågasätta ifall resultaten som Gauffin & Nilsson (2014) erfor avseende goodwillpostens förhållande till balansomslutningen är tillämpliga inom branschen för konsumenttjänster.

Som presenterades i problemformuleringen ansåg Gauffin & Nilsson (2014) att andelen goodwill i balansräkningen ofta är betydande. Då författarnas studie omfattade samtliga företag på Stockholmsbörsen oberoende av bransch kan deras slutsats dock betraktas som generell och i avsaknad av hänsynstagande till branschvisa skillnader. För enskilda företag i denna studie, av vilka Axfood och MTG kan nämnas som exempel, torde kriteriet om betydande andel vara uppfyllt. Med hjälp av de siffror som återfinns i Bilaga 2 går för dessa företag att uppskatta en andel för Axfood som uppgår till drygt 20 %, medan samma andel för MTG rör sig mellan 22% och 46% för de studerade åren.

4.2. Goodwillredovisningens effekt på resultat

Under denna rubrik behandlas den frågeställning som uppsatsen tar avstamp i, med andra ord huruvida det faktum om goodwill nedskrivningsprövas eller skrivs av i form av identifierade immateriella tillgångar, ger någon signifikant effekt på resultatet i de studerade koncernerna. Det bör erinras om att de olika metoderna över tid ger samma resultat eftersom goodwillposten på lång sikt reduceras till noll. Studien inriktas dock på resultatpåverkan under en sexårsperiod.

Samtliga företag är, som nämnts innan, noterade på Stockholmsbörsen och tillhör branschen konsumenttjänster. Här antas att nedskrivningsprövningarna i de studerade företagen har gjorts enligt bästa förmåga vid provningstillfället. Detta då företagsledningen med anledning av informationsasymmetri bör ha bättre förmåga att göra bedömningen än redovisningsanvändarna (Swanson, N.J. 2007).

Avsnittet inleds med att presentera goodwillpostens storlek, balansomslutning samt årets resultat före skatt både enligt IFRS, då nedskrivningstest görs årligen, och i fallet då en femårig avskrivning styr postens värdeförändring. Detta görs i tabellform, där de olika posterna förklaras. Skillnader och likheter mellan de olika alternativen diskuteras därefter, med särskilt fokus på resultateffekter i enlighet med frågeställning ett.

Redovisade värden i studerade företag						
Belopp anges i Mkr	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Small Cap						
Redovisad goodwill	740	597	547	551	549	548
Balansomslutning	1 987	2 110	1 757	1 842	1 635	1 919
Årets resultat före skatt	94	- 136	79	114	5	30
Mid Cap						
Redovisad goodwill	14 091	15 006	9 378	9 541	10 389	10 116
Balansomslutning	73 303	71 936	64 682	62 508	60 631	59 971
Årets resultat före skatt	- 577	- 2 690	- 6 571	- 510	253	2 632
Large Cap						
Redovisad goodwill	11 069	7 914	6 990	4 811	5 263	5 446
Balansomslutning	88 026	87 570	91 184	89 807	90 448	150 065
Årets resultat före skatt	25 974	22 231	28 123	21 681	25 769	35 355
Sammanställning						
Redovisad goodwill	25 900	23 517	16 915	14 903	16 201	16 110
Balansomslutning	163 316	161 616	157 623	154 157	152 714	211 955
Årets resultat före skatt	25 491	19 405	21 631	21 285	26 027	38 017

Tabell 6. Redovisade värden för ingående företag i studien, 2008-2013

4.2.1. Beskrivning av poster i tabell 6

I syfte att underlätta läsningen av tabellen ovan följer här en beskrivning av vad de ingående posterna representerar. Raden redovisad goodwill syftar på den goodwill som redovisas i koncernernas rapporter över finansiell ställning, i detta fall i de ingående i bolagens årsredovisningar. Denna post ökar i värde med företagsförvärv och investeringar och minskar genom att verksamhetsgrenar avvecklas eller på grund av att försäljning eller utrangering sker. Även omräkningsdifferenser och nedskrivningar är inkluderade i posten i tabell 6.

Med balansomslutning avses den redovisade balansomslutningen i koncernernas rapport över finansiell ställning eller, med andra ord, en sammanställning av det totala kapitalet hos respektive företag. Även årets resultat före skatt är hämtad från koncernernas publicerade räkenskaper. Att resultatet före skatt används motiveras med att koncerner inte är skattesubjekt och att skatten därför inte anses relevant för denna studie.

Resultat och balansomslutning vid avskrivning av immateriella tillgångar						
Belopp anges i Mkr	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Small Cap						
Akkumulerat anskaffningsvärde	751	761	712	715	713	713
Avskrivning	- 150	- 152	- 142	- 143	- 143	0
Akkumulerade avskrivningar	0	- 150	- 302	- 445	- 570	- 713
Utgående goodwillvärde	601	459	268	127	0	0
Balansomslutning	1 848	1 872	1 477	1 418	1 086	1 371
Årets resultat före skatt	- 45	- 133	- 64	- 29	- 137	32
Mid Cap						
Akkumulerat anskaffningsvärde	15 016	15 956	14 536	15 098	15 946	15 778
Avskrivning	- 3 003	- 3 191	- 2 907	- 3 020	- 3 189	- 468
Akkumulerade avskrivningar	0	- 3 003	- 6 194	- 9 101	- 12 121	- 15 310
Utgående goodwillvärde	12 013	9 762	5 435	2 977	636	0
Balansomslutning	71 225	66 692	60 739	55 944	50 878	49 855
Årets resultat före skatt	- 2 655	- 5 857	- 5 270	- 3 131	- 2 936	2 269
Large Cap						
Akkumulerat anskaffningsvärde	11 145	11 242	10 602	10 864	11 461	11 775
Avskrivning	- 2 229	- 2 248	- 2 120	- 2 173	- 2 292	- 712
Akkumulerade avskrivningar	0	- 2 229	- 4 477	- 6 598	- 8 771	- 11 063
Utgående goodwillvärde	8 916	6 765	4 005	2 093	398	0
Balansomslutning	85 873	86 421	88 198	87 089	85 583	144 619
Årets resultat före skatt	23 821	23 235	26 287	21 949	23 622	34 774
Sammanställning						
Akkumulerat anskaffningsvärde	26 912	27 959	25 850	26 677	28 120	28 266
Avskrivning	- 5 382	- 5 591	- 5 169	- 5 336	- 5 624	- 1 180
Akkumulerade avskrivningar	0	- 5 382	- 10 973	- 16 144	- 21 462	- 27 086
Utgående goodwillvärde	21 530	16 986	9 708	5 197	1 034	0
Balansomslutning	158 946	154 985	150 414	144 451	137 547	195 845
Årets resultat före skatt	21 121	17 245	20 953	18 789	20 549	37 075

Tabell 7. Värden vid avskrivning för ingående företag i studien, 2008-2013

4.2.2. Beskrivning av poster i tabell 7

Till skillnad från tabell 6, som enbart använder sig av siffror hämtade ur de faktiska koncernredovisningarna, innehåller tabellen för avskrivningar av immateriella tillgångar egna antaganden och uppskattningar. Sammanlagda immateriella tillgångar benämns här goodwill och redovisas som en post för att underlätta överskådligheten.

Raden för ackumulerat anskaffningsvärde innehåller de faktiskt redovisade anskaffningsvärdena för goodwill, dock med tillägg för gjorda nedskrivningar enligt årsredovisningarna från 2008 och framåt. Det görs ett antagande om att goodwillposten först uppstod år 2008, då det är initialåret för denna studie. Precis samma ökning och minskningar av goodwillposten som har skett enligt den faktiska redovisningen till följd av förvärv och investeringar, avveckling av verksamhetsgrenar eller försäljning/utrangering har tagits hänsyn till här och låtits påverka värdet på posten. Även omräkningsdifferenser har på samma sätt påverkat den aktuella goodwillposten positivt eller negativt. I syfte att kunna avspegla hur nyckeltalen ser ut om avskrivning istället för nedskrivningsprövning görs har eventuella nedskrivningar återlagts i denna tabell.

Avskrivningsunderlaget utgörs av det ackumulerade anskaffningsvärdet, vilket också innefattar de tillkommande eller bortfallande anskaffningsvärdena för det aktuella året. Avskrivning görs, som

nämnts ovan, med 20 % av värdet. Årets avskrivningar sammanläggs med ackumulerade avskrivningar och reducerar det ackumulerade anskaffningsvärdet med det framräknade beloppet. Detta görs för att åskådliggöra vad utgående goodwillvärde hade varit i redovisningen om avskrivning på de immateriella tillgångarna istället hade gjorts. Benämningen goodwill används tabellen, trots att identifierade immateriella tillgångarna inte hade redovisats under detta begrepp, för att lättare kunna jämföras med det redovisade goodwillvärdet i tabell 6 som illustrerar situationen vid nedskrivning. Gällande avskrivningsbeloppet bör nämnas att avrundningar har gjorts till heltal i syfte att hålla tabellerna mer överskådliga, varför små differenser rörande summan av anskaffningsvärde och sammanlagda avskrivningar kan förekomma.

Raden som benämns balansomslutning visar den redovisade balansomslutningen enligt IFRS justerat med skillnaden i goodwillvärdet mellan nedskrivnings- och avskrivningsfallet, då lägre tillgångsvärden ger ett mindre totalt kapital beloppsmässigt. Årets resultat före skatt skiljer sig från posten med samma namn i tabellen för nedskrivningar genom att resultatet här har reducerats med beräknade avskrivningar och justerats positivt för de år då nedskrivningar har återlagts.

Det sjätte året redovisas den goodwill som återstår efter en femårig avskrivning för samtliga företag. Goodwillen som belöper på 2008 är således komplett avskriven år 2013 och differensen av anskaffningsvärde och ackumulerade avskrivningar uppgår därför till noll.

4.2.3. Jämförelse mellan redovisningsalternativens resultat

Balansomslutningen för företagen noterade på Small Cap synes växla fram och tillbaka storleksmässigt mellan åren i tabell 6. Detta visar på att den inte enbart följer goodwillpostens utveckling, vilken, som nämnts innan, visar en tendens att sjunka. Som noterats innan skiljer sig detta från vad Stockholmsbörsens företag generellt upplever i form av ökade goodwillposter (Gauffin, B., Nilsson, S-A. 2014). Årets resultat före skatt är positivt för borslistan, bortsett från år 2009 då en förlust på 136 Mkr uppvisas. Nedskrivningarna på Small Cap, vilka går att se i tabell 4, överstiger förlusten detta år, vilket tyder på att förlusten är avhängig dessa. När avskrivningar görs istället för nedskrivningsprövning, vilket går att se i tabell 7, är däremot resultatet negativt under samtliga undersökta år, bortsett från år 2013. Goodwillvärdet är helt avskrivet år fem varför inga avskrivningar görs år sex. Däremot sker en nedskrivning på 2 Mkr detta år, vilket påverkar resultatet för Small Cap i tabell 6 negativt. Det får därmed konsekvensen att ett högre årsresultat redovisas år 2013 för avskrivningsalternativet i tabell 7.

De observerade värdena för bolagen noterade på Mid Cap är till stor del avhängiga SAS stora förluster, vilka har medfört negativa värden på årets resultat under tidsperioden 2008-2011. Emellertid har även avskrivningsalternativet genererat stora förluster, här också under år 2012, ett år vars resultat var positivt enligt IFRS sätt att redovisa. Dock bör anmärkas att avskrivningssättet bidrog till ett bättre resultat än nedskrivningsprövningen, om än också negativt, år 2010. Denna skillnad förklaras av att nedskrivningarna uppgick till över 4 000 Mkr, medan sammanlagda avskrivningar knappt utgjorde 3 000 Mkr.

I likhet med studien av företagen på Small Cap och Mid Cap har i tabell 6 och 7 presenterats hur de största bolagen på Nasdaq OMX, de som är noterade på Large Cap-listan, påverkas av om nedskrivningar eller avskrivningar görs. De studerade årsredovisningarna har genererat de siffror som framgår av tabellen. Beräknade avskrivningar har i likhet med ovan beskrivna undersökningar av Small Cap och Mid Cap beräknats genom att anta en femårig avskrivningstid.

Vissa anmärkningar rörande de redovisade siffrorna bör här göras. Balansomslutningen för Large Cap har i båda tabeller ökat markant mellan år 2012 och 2013. Detta faktum är till stor del hänförligt till ICA Gruppen, en koncern noterad på Large Cap-listan, vars balansomslutning expanderade markant mellan dessa redovisningar. Det positiva årsresultatet är till stor del avhängigt H&M, ett företag som redovisar betydligt större balansomslutning och högre resultat än övriga företag på Large Cap-listan.

Vad gäller resultatskillnader kan för Large Cap observeras att avskrivningsalternativet genererar ett högre resultat än nedskrivningsprövning år 2009 samt 2011. Precis som har påpekats i samband då motsvarande har inträffat för Small Cap och Mid Cap kan detta förklaras med hänvisning till att sammanlagda nedskrivningar har överstigit avskrivningarna under dessa två år.

Då nedskrivningar inte görs i samma utsträckning som avskrivningar leder detta, i enlighet med vad Hamberg et al. (2012) säger, till ett högre resultat generellt. Det åskådliggörs genom en jämförelse av tabellerna med de olika redovisningsalternativen. Där genererar avskrivningarna i stort sett undantagslöst ett lägre resultat i företagen på olika storleksnivåer under samtliga studerade år. Det empiriska materialet, som till fullo anges i Bilaga 2, visar att vissa företag helt har underlåtit att göra nedskrivningar under den studerade tidsperioden. Detta kan dock betraktas som ett motiverat val och något som bättre avspeglar verkligheten än avskrivningarna, såvida inte minskade kassaflöden förväntas fortsättningsvis (Eriksson, L. 1989). Dock kan detta ställas emot Brännströms & Giulianis (2008) uppfattning att fler identifierade immateriella tillgångar gynnar redovisningsanvändare genom större transparens, något som gynnar avskrivningsalternativet.

4.2.4. Jämförelse av andel

Huvudfrågan rörande resultatpåverkan har diskuterats ovan. Något som nämndes tidigare och även uppmärksammats av det empiriska materialet i denna studie är andelen goodwill i förhållande till balansomslutningen. Hamberg & Beisland (2014) menar att nedskrivningsalternativet genererar en större andel goodwill i förhållande till balansomslutningen än immateriella tillgångar som identifieras och avskrivs. Andelen goodwill i förhållande till balansomslutning vid nedskrivningsprövning har redan illustrerats i diagram 2, men för att tydligare undersöka om Hamberg och Beislands tes stämmer jämfördes andelen enligt båda alternativ i ett gemensamt diagram. De ackumulerade siffrorna för samtliga börslistor studeras, då författarna inte indikerar att marknadsvärdena på företagen har betydelse för andelens storlek. För alternativet då immateriella tillgångar identifierats används utgående goodwillvärde i förhållande till balansomslutningen som andelsmått, hämtat från tabell 7.

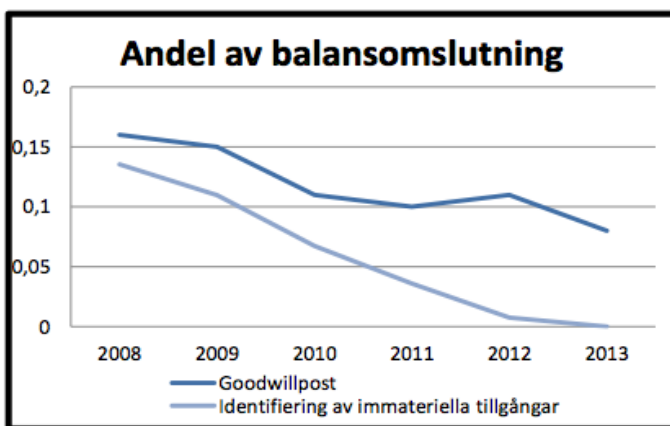

Diagram 4. Goodwillpostens andel av balansomslutning

I tabell 6 och 7 ger en jämförelse tabellerna emellan utslag för att tabell 7 generellt uppvisar både ett lägre totalt kapital och en lägre goodwillpost för de redovisade åren. Enbart detta faktum ger dock inte information om vilken andel som är störst. Diagram 3 påvisar dock i likhet med Hamberg & Beisland (2014) en lägre andel av balansomslutning då avskrivning görs, detta gäller samtliga år som har studerats. Då avskrivningen är femårig blir avståndet mellan linjerna i diagrammet som störst år 2013 genom att goodwillposten som existerade år 2008 i samtliga företag då är avskriven.

4.2.5. Fortsatt analys

Då denna uppsats avsiktligt fokuserar på en bransch som antogs ha en mindre andel goodwill än exempelvis teknikintensiva företag ansågs det inte vara förvånande att många av de studerade bolagen har en låg andel goodwill, vilket också minskar snittet för de aggregerade siffrorna i undersökningen. Även det faktum att goodwillposten ökar i snabbare takt än nedskrivningar görs, vilket också Gauffin & Nilsson (2014) redogjorde för, går att se spår av i det empiriska materialet, även om det inte gäller generellt för de studerade företagen. Hambergs et al. (2012) konstaterande att goodwillposterna och därmed resultatet ökar till följd av att färre andel immateriella tillgångar särredovisas har relevans då färre identifierade immateriella tillgångar här har givit utslag genom en positiv resultateffekt. Under vissa år uppgår diskrepansen i resultaten för de olika redovisningsalternativen till betydande värden medan skillnaden i andra fall är högst marginell. Det beror dock på huruvida avskrivningarna och nedskrivningarna ligger nära varandra beloppsmässigt för det aktuella året.

En sak som denna studie eftersträvade att undersöka var huruvida skillnader i redovisningen identifierades beroende på om lågkonjunktur råder eller inte. Inga större skillnader i relationen goodwill/totalt kapital respektive förhållandet goodwill/årets resultat vilket illustreras i tabell 3 går att se under finanskrisen. Tvärtemot det enligt oss förväntade utfallet förefaller, som visas ovan, de uppmätta nyckeltalen uppgå till högre nivåer år 2008 och 2009. Detsamma gäller värdet på goodwillposten, vilket redogjordes för innan. Flertalet av de undersökta företagen visar samma tendens, då de studeras enskilt. Omständigheten att de nyckeltal som nu beskrivits är marginellt högre under åren i lågkonjunktur än efterföljande år är förenlig med vad Gauffin & Thörnsten (2010b) beskrev rörande utvecklingen på den svenska börsen ovan, att goodwillvärden verkar oberörda, eller i åtminstone inte negativt påverkade, av den finansiella krisen.

Erikssons (1989) ståndpunkt att nedskrivningar kan leda till en bild av företaget som är mer

samstämmig med verkligheten är förenad med förbehåll. Det förutsätter att nedskrivningsprövningen baseras på likvärdiga parametrar för samtliga bolag och dessutom är transparent, så att redovisningsanvändare förstår de antaganden som ligger bakom. På så sätt kan skapas en lösning på problemet för användare att göra jämförelser bolag emellan, vilket presenterades av Gauffin, & Thörnsten (2010a). Dock kan identifieringen av immateriella tillgångar, vilken kommer med avskrivningsalternativet, också medföra större transparens enligt Brännström & Giuliani (2008). Till skillnad från ett företag som redovisar en stor goodwillpost kan då användare av redovisningen själva se vilka tillgångar företaget har och bedöma om vald avskrivningstid är lämplig.

4.2.6. Diskussion av genomförande

I likhet med vad McNichols & Wilson (1988) förespråkar anser vi oss ha uppnått en, inte nödvändigtvis mer verklighetstrogen, men alternativ bild av företagets resultat genom att återlägga avskrivningarna. Då en sådan återläggning bidrar till att redovisningsanvändarna får möjlighet att bedöma vilket av företagets resultat som bäst anses överensstämma med verkligheten anser vi att informationsasymmetrin som Swanson (2007) tillsammans med Brännström & Giuliani (2008) varnade för härigenom får mindre betydelse. Sammanställningarna av respektive börslista kan dock motverka detta och orsaka en felaktig bild, då ett företag som är större än de andra kan göra att ett resultat blir missvisande för hela gruppen. Som nämndes i förra avsnittet kan så anses vara fallet med H&M. Företagets storhet minskar relevansen av sammanställningen och påkallar särredovisning av varje företag för full transparens. Sådan finns dock tillgänglig i Bilaga 2, varför problemet delvis minskar i relevans.

En helt rättvisande jämförelse mellan identifieringen av immateriella tillgångar, vilka genomgått avskrivning, och nedskrivningsprövning av goodwillposten har inte kunnat uppnås med den information som anges i redovisningarna. Antaganden, vilka gjorts med anledning av detta, har problematiserats kring i uppsatsen, där de viktigaste är att vi inte kan fastställa vilken avskrivningstid som tillämpas för de immateriella tillgångarna samt om alla dessa uppfyller kraven för att upptas i redovisningen. De nämnda kraven redogjordes för i denna uppsats inledning. Likväl har antaganden varit nödvändiga gällande goodwillpostens ökning och minskning, då det ofta är oklart vilken verksamhet de olika förvärven/försäljningarna hänför sig till. Samma gäller de omräkningsdifferenser som angetts i årsredovisningarna. För att kunna utföra förevarande undersökning har därför förändringar av goodwillvärdet, bortsett från nedskrivning, låtit påverka goodwillpostens värde i båda de presenterade redovisningsalternativen. Detta trots att omräkningsdifferenser riskerar att skilja sig åt värdemässigt, då beloppen som ska räknas om för de olika alternativen inte är densamma.

4.3. Indikationer på resultatmanipulering

Då avsnitt 4.2. har påvisat ett generellt högre resultat vid nedskrivningsprövning än då avskrivningar görs kan antas att incitament att identifiera färre immateriella tillgångar och därmed tillämpa nedskrivningsprövning av goodwill föreligger. I den teoretiska referensramen presenterades olika faktorer som i tidigare forskning har ansetts påverka incitamentet hos företagsledningen att manipulera redovisningen. Här följer en genomgång av huruvida spår av sådan manipulation återfinns i de studerade redovisningarna.

Nedan presenteras observationer som har gjorts i de olika företagens redovisning och kan indikera

resultatmanipulering. Dessa är indelade i olika kategorier. Först undersöks om och i så fall när VD-byte i koncernen har gjorts under de studerade åren. Därefter granskas huruvida eventuella resultatbaserade bonusavtal eller incitamentsprogram med koppling till ledande befattningshavare, i detta fall koncernens verkställande direktör, har genererat utbetalningar. Slutligen undersöks sambandet som presenterats i referensramen mellan låga resultat och nedskrivningar, om sådana tendenser finns i de studerade redovisningen. De funna resultaten analyseras därefter, med utgångspunkt i vad de den teoretiska referensramen anser olika faktorer vara en indikation på. I det följande bör dock hållas i åtanke vad McNichols & Wilson (1988) varnade för, att behandlingen av goodwill inte är det enda sättet att manipulera resultatet och att viss försiktighet därför bör iakttas vid formulering av eventuella slutsatser.

4.3.1. Samband mellan VD-byten och nedskrivningar

När nyckelpersoner i företaget byts ut har detta enligt Scott (2003) samt Pajunen & Saastamoinen (2013) varit ett skäl att genomföra Big bath-redovisning och därför göra nedskrivningar. Strong & Meyer (1987) är av samma uppfattning. Faktiskt förekommande skiften av koncernens VD presenteras under denna rubrik för de aktuella företagen samt information om huruvida eventuella byten sammanfaller med nedskrivningar.

Vad gäller VD-byten har, i likhet med frågeställning ett, det empiriska materialet framkommit genom att de utvalda tolv företagen observerats under sex år, vilket har resulterat i 72 observationer. Då tiden på året ett VD-byte har skett skiljer sig åt mellan observationerna anses här skifte av verkställande direktör i samband med nedskrivning ha gjorts, såvida nedskrivning har gjorts i årsredovisningen samma år som bytet genomförts eller efterföljande år.

De observerade resultaten och sambanden mellan inträffade händelser presenteras i nedanstående kontingenstabell. Här görs ingen uppdelning baserad på Small Cap, Mid Cap och Large Cap då referensramen inte ger belägg för att åtskillnad finns mellan listorna vad gäller incitament. Fullständig presentation av observationer hos respektive företag finns tillgängliga i Bilaga 2.

		VD-byte		
		JA	NEJ	TOTALT
Nedskrivning	JA	9	11	20
	NEJ	12	40	52
	TOTALT	21	51	72

Tabell 8. Kontingenstabell över VD-byten och nedskrivningar

Vissa företag har, som nämnts i resultatavsnittet, inte genomfört några nedskrivningar under perioden 2008-2013. I likhet med vad som stadgats i den teoretiska referensramen kan det bero på att inget skäl till Big bath-redovisning har förelegat, då VD-skifte ej har gjorts (Strong, J., Meyer, J. 1987), (Scott, W.R. 2003), (Pajunen, K. Saastamoinen, J. 2013). Som tabellen utvisar är det vanligaste utfallet av observationerna att varken nedskrivning eller VD-byte görs och det minst förekommande utfallet att båda händelser inträffar samma år. Faktumet att nedskrivningar sällan sker i samband med byte av verkställande direktör motsäger earnings management.

För att undersöka ovannämnda mer grundligt tillämpas Phi-koefficienten för att studera sambandet

mellan de två variablerna. En applicering av formeln nedan, vilken tidigare angetts i metodkapitlet, på observerade värden i tabellen resulterar i följande uträkning.

$$\phi = \frac{ad - bc}{\sqrt{efgh}}$$

$$\phi = \frac{9 * 40 - 11 * 12}{\sqrt{20 * 52 * 21 * 51}} = 0,216$$

Då det framräknade värdet när det avrundas uppgår till 0,216 och därmed befinner sig i spannet -0,3 till +0,3 kan sägas att givet det empiriska materialet finns det inget, eller möjligtvis ett litet, samband mellan variablerna VD-byte och nedskrivning. Sambandet är i så fall positivt, vilket innebär att när endera variabel antar ett positivt värde sammanfaller det med ett positivt värde hos den andra variabeln. De två variablerna rör sig således i samma riktning, vilket är tillämpligt även om den ena antar ett negativt värde (Mean, P. 2010).

4.3.2. Samband mellan bonusutbetalningar och nedskrivningar

Black et al. (2009) och Scott (2003) nämner bonusavtal och incitamentsprogram baserade på prestation som en bidragande faktor till att ett företags agent eftersträvar ett visst resultat och därmed underlåter att göra nedskrivningar. Davis et al. (1997) menar att agenten i ett företag är opportunistisk och nyttomaximerande vad gäller sådant som kommer agenten själv tillgodo. Att företaget får ett bättre resultat till följd av att nedskrivningar inte görs kan gynna agenten om eventuella belöningsformer är kopplade till att ett visst resultat uppnås. I denna studie kan företagsledaren, här koncernens VD, betraktas som agenten medan företagets ägare, då bolaget är noterat, agerar principal. Eftersom empiridelen har visat att de undersökta företagen i stort sett uteslutande redovisar ett högre resultat om nedskrivningsprövning görs kan bonusprogram och dylikt för företagsledningen vara ett incitament att välja den metoden framför avskrivning. Detta stämmer också med Scotts (2003) ovan nämnda uppfattning om att företagsledare som omfattas av bonusprogram tenderar att maximera sin egen nytta framför ägarnas. Enligt Watts & Zimmerman (1990) skulle en verkställande direktör låta valet att inte eventuellt inte identifiera immateriella tillgångar vara avhängigt de bonusavtal som föreligger.

Här undersöks om sådana avtal föreligger i de företag som är föremål för denna studie och koncernens VD är den nyckelperson undersökningen berör. Det är relevant att utreda huruvida nedskrivningar och bonusförmånens utbetalande är negativt korrelerade, då detta indikerar att företagsledare underlåter att genomföra nedskrivningar i syfte att förbättra resultaten och erhålla bonus för egen vinning (Scott, W.R. 2003). Därför presenteras först observerade resultat över huruvida bonusutbetalningar och nedskrivningar sammanfaller i årsredovisningarna. Nedanstående tabell presenterar endast en sammanställning. Fullständigt underlag med avseende på företagen är angivet i Bilaga 2.

		Utbetald bonus		
		JA	NEJ	TOTALT
	JA	13	8	21
Nedskrivning	NEJ	39	12	51
	TOTALT	52	20	72

Tabell 9. Kontingenstabell över bonusutbetalningar och nedskrivningar

I likhet med vad Black et al. (2009) och Scott (2003) påvisar i sina undersökningar sammanfaller till stor del bonusavtal baserade på resultat med underlåtenhet att göra nedskrivningar. Samma verkar, givet det empiriska materialet, inte gälla för underlåtenhet att utbetala bonus, att tillfället att göra nedskrivningar då tas i akt. Davis et al. (1997) antagande om att VD:n är nyttomaximerande förefaller därmed inte vara generellt tillämpligt. För ett antal år utbetalades också bonus, trots nedskrivning.

I en del av de undersökta företagen har rörlig ersättning utbetalats till den verkställande direktören i koncernen i samtliga granskade årsredovisningar, om än med olika belopp och storlek i relation till grundlönen. Åren då nedskrivningar görs sammanfaller därför med gjorda bonusutbetalningar, men även åren då inga värdenedgångar avspeglades avseende goodwillvärdet medförde utbetalningar. Då nedskrivningar jämte bonusutbetalningar studeras kan ingen tydlig tendens skönjas rörande ett eventuellt samband mellan dessa händelser.

$$\phi = \frac{13 * 12 - 8 * 39}{\sqrt{21 * 51 * 52 * 20}} = -0,148$$

Phi-koefficienten visar här ett negativt samband som avrundat uppgår till -0,148. Precis som stadgades ovan är tumregeln enligt Mean (2010) att uppmätta värden inom intervallet -0,3 till +0,3 endast har ett svagt samband, om än något. Precis som misstänktes är sambandet negativt, vilket kan antas bero på att företagsledare avstår från nedskrivningar för att få belöningar. Detta är dock inte statistiskt säkerställt, inte ens med avseende företagen i studieunderlaget. Swansons (2007) antagande om att företagsledare vidtar för egen del nyttomaximerande åtgärder förefaller inte vara observerbart här.

4.3.3. Samband mellan negativt årsresultat och nedskrivning

Då avskrivningar av immateriella tillgångar är obligatoriska saknas möjlighet för koncernen att anpassa sig efter rådande resultat och därmed underlåta att skriva av om det gynnar intressenterna. När det istället gäller nedskrivningstest kan hänsyn tas till konjunkturläget, särskilt då bedömning görs baserat på framtida kassaflöden som vid en förväntad lågkonjunktur antas gå ner. Resultatet kan bli högre i redovisningen vid regler om nedskrivningsprövning än i avskrivningsfallet, genom att nedskrivningar görs mer sällan och till lägre belopp, vilket är det vanligaste utfallet givet det empiriska underlaget i denna studie. Det kan också bli lägre än om avskrivningar görs, vilket det granskade materialet har visats under några år. Relaterat till vad Jordan & Clark (2007) nämnde ovan om att resultatet generellt är lägre för företag vilka har valt att skriva ner än de som inte anser nedskrivning erforderligt undersöks resultaten i de aktuella företagen. En sådan skillnad ansågs

enligt författarna vara en indikation på earnings management.

		Negativt resultat		
		JA	NEJ	TOTALT
Nedskrivning	JA	13	7	20
	NEJ	7	45	52
	TOTALT	20	52	72

Tabell 10. Kontingenstabell över negativt årsresultat och nedskrivningar

Av de studerade företagen kan sägas att bland annat Axfood-koncernen och H&M-gruppen har underlåtit att genomföra nedskrivningar under samtliga av de studerade åren. Vad gäller dessa kan det precis som Eriksson (1989) säger vara fördelaktigt att låta goodwillposten vara oförändrad om den uppgår till det värde som är mest verklighetsöverensstämmande, något som är svårt för utomstående att bedöma. I och med att företagsledningen har ett informationsövertag då de har störst kunskap om företagets framtida möjligheter till kassaflöden, kan nedskrivningsprövning därför vara den bästa lösningen till att uppnå rättvisande ett rättvisande resultat.

Enligt vad som tidigare nämnts redovisar också H&M ett betydligt högre årsresultat än de andra företagen. Från Bilaga 2 går även att utläsa att Axfood periodvis redovisar det högsta resultatet efter H&M. Det empiriska materialet stämmer således till stor del med Jordan & Clarks (2007) ovan nämnda påstående, då dessa två företag underlåter att skriva ner samtidigt som resultatet är bra. Det finns dock andra faktorer som bör beaktas, som nämndes tidigare är H&M det bolag vilket har otvivelaktigt högst marknadsvärde varför, om företaget presterar väl, det inte är förvånande att årsresultatet överträffar än de andra företagens.

I likhet med ovannämnda faktorer som indikerar earnings management ska här undersökas om Big bath-accounting kan misstänkas, givet det insamlade undersökningsmaterialet. För att så ska vara fallet krävs en positiv korrelation, åtminstone överstigande 0,3 (Mean, P. 2010).

$$\phi = \frac{13 * 45 - 7 * 7}{\sqrt{20 * 52 * 20 * 52}} = 0,515$$

En undersökning enligt Phi-koefficienten visar att sambandet mellan de två variablerna är positivt och uppgår till 0,515. Enligt Mean (2010) indikerar detta att det finns en svag positiv korrelation mellan nedskrivning och negativt resultat givet det empiriska materialet i denna studie som avser utvalda företag inom branschen för konsumenttjänster. Precis som diskuterades i referensramen kan goodwillposten här utgöra ett verktyg i syfte att uppnå önskat resultat (Swanson, N.J. 2007). Som Scott (2003) nämner kan det åstadkommas genom att nedskrivningar görs i samband med att negativt resultat redan föreligger. På så sätt förbättras bolagets utgångsläge för framtiden och det möjliggör för företagsledare att fortsättningsvis uppnå uppsatta mål. Det väcker inte heller lika stor uppmärksamhet att ytterligare försämra resultatet genom nedskrivningar då det redan är negativt som att minska vinsten ett annat år, vilket kan förklara eventuella incitament här (Jordan, C.E., Clark, S.J. 2007). Davis et al. (1997) påstående om den verkställande direktören som nytto-maximerande kan indirekt ses spår av i denna undersökning. Ifall bonusavtal kopplat till resultat föreligger och resultatet som redovisas är negativt, vilket får konsekvensen att bonus inte utbetalas, spelar det ur agentsynpunkt ingen roll huruvida resultatet ytterligare försämras. Däremot ökar

möjligheten att erhålla resultatrelaterade bonusutbetalningar följande år om förluster, vilka annars hade redovisats längre fram i tiden, upptas i förväg.

4.3.4. Fortsatt analys

Konflikten mellan rollerna principal och agent kan lösas som Quinn Mills (2003) förespråkar, det vill säga med hjälp av att sammanfoga incitamenten mellan företagsledare, här koncern-VD, och aktieägare. Enligt författarna kan detta, som nämnts innan, göras genom att VD:n äger aktier i företaget såvida kontroll genom revision ej befins erforderligt. Även slutande av avtal vilket sammanför målen hos aktörerna har ansetts utgöra en fungerande lösning. De variabler som enligt vår uppfattning indikerar att intressekonflikt mellan rollerna existerar är ifall en verkställande direktör som är ny på posten eller underlåter att utbetala bonus till sig själv gör nedskrivning av goodwill. De två nämnda situationerna är också de samband som konstaterades vara mycket svaga eller icke-existerande enligt Phi-koefficienten. Att studien inte ansågs ge stöd för att en sådan problematik föreligger, är möjligtvis till följd av att aktörerna är medvetna om intressekonflikten och att åtgärder, genom vilka avsikten är att sammanföra parternas intresse, därför vidtas.

Resultatmanipulering kan bekämpas på ovan nämnda sätt. Sambanden mellan negativt resultat och nedskrivningar, vilket visade sig vara starkast, gynnar emellertid både företagsledare och aktieägare såvida det genererar bättre resultat för företaget i framtiden. Detta genom att VD ökar sin chans till resultatbaserad bonus, men också genom att prognosen för företagets framtida kassaflöden kan bli mer gynnsam, vilket leder till ökade marknadsvärden på aktien (Hamberg et. al 2012).

Precis som Iatridis & Senftlechner (2014) noterade befanns här inget större samband, om ens något, existera mellan VD-byte och nedskrivningar. Särskilt med tanke på att både det aktuella året för VD-bytet och efterföljande år här togs hänsyn till i undersökningen verkar sambandet mellan variablerna obefintligt för företagen inom konsumenttjänstbranschen. Att korrelationen mellan bonusutbetalningar för koncernens verkställande direktör och nedskrivningar var negativ ansågs inte överraskande. Det indikerar möjligen att inte enbart slumpen ligger bakom agerandet hos företagsledningen i samband med nedskrivningar utan att eventuella bonusavtal finns i bakhuvudet. Vi försökte här att inkludera enbart bonusavtal, vilka var kopplade till prestation avseende resultatet, men i de fall då grunderna för bonusutbetalning inte framgick i redovisningen inkluderades bonusutbetalningarna ändå.

Även för frågeställningen som har behandlats här medför det begränsade studieurvalet av företag att generella slutsatser är svåra att komma fram till. Genom att referensramen inte är entydig, exempelvis vad gäller huruvida det finns ett samband mellan VD-byte och nedskrivningar, är det nödvändigtvis inte så att ett större underlag hade medfört ett mer verklighetsöverensstämmande utfall. Det är snarare vilken typ av bransch som undersöks eller vilken nationell tillhörighet bolagen som studeras har som förefaller bestämma slutsatsen.

4.3.5. Uteslutna variabler

Ytterligare variabler som upptogs till diskussion i referensramen, men ej redovisades som empiriskt material, finns att tillhandgå i Bilaga 2. En kort motivering till att dessa ej inkluderades ges härvid.

I den teoretiska referensramen anser Pajunen & Saastamoinen (2013) valet av revisionsbyrå ha

relevans för förekomsten av earnings management. Detta genom att att Big 4-företag är mer angelägna att hålla sig väl med sina uppdragsgivare och därmed inte misstänker resultatmanipulering. Intressant är dock Rehnbergs (2012) motsatta ståndpunkt gällande de stora revisionsbyråernas involvering i redovisningsgranskningen. Sett ur perspektivet som presenteras av henne bidrar istället de valda revisionsbyråerna med legitimitet till redovisningen och gör därför nedskrivningsprövningarna mer rättvisande. Revisionsbyråernas karaktär var därför en aspekt som granskades i årsredovisningarna. Genomgången av det empiriska materialet, som återfinns i Bilaga 2, visade emellertid att samtliga bolag som var föremål för förevarande undersökning använde sig av Big 4-byråer under tidsperioden 2008-2013. En analys rörande olika revisionsbyråers effekt på nedskrivningar kunde därför inte göras i och bortsågs härför från.

Uppdragstiden är enligt Francis et al. (1996) också av betydelse för benägenheten att göra nedskrivningar. Om en VD har en beständig uppdragstid på minst fem år förekommer inte samma tillförsikt rörande nedskrivningar. Detta kontrollerades också i de studerade företagen, men då det empiriska materialet visade att samtliga bolag tillämpade uppsägningstid med varierat antal månader för VD-ämbetet, ibland förenad med compensation, var detta, i likhet med revisionsbyråerna, inte en aspekt som kunde beaktas för att dra några slutsatser av denna studie.

5. Slutsats

Avsnittet inleds med att återerindra om frågeställningarna som presenterades i denna uppsats inledning och därefter presentera det empiriska material denna studie har bidragit med. Därefter diskuteras huruvida svar på frågorna anses ha erhållits och alternativa metoder att utföra studien. Slutligen nämns kort om studiens bidrag och förslag till fortsatt forskning. .

5.1. Slutledning

I detta avsnitt upprepas först frågeställningarna, varpå det material som erhållits genom studien och analys av detta följer.

Vilken effekt på de studerade företagens redovisade resultat får avskrivning av identifierade immateriella tillgångar jämfört med nedskrivningsprövning av goodwill enligt IFRS?

Studien av de tolv företagen genererade empiriskt material som för samtliga undersökta börslistor Small Cap, Mid Cap samt Large Cap, visade på ett liknande utfall. Ett högre genomsnittligt resultat uppmättes hos företagen då nedskrivning av goodwill gjordes enligt IFRS än då en femårig avskrivning av de immateriella tillgångar som ingår i goodwillposten tillämpades. Detta är också i linje med vad som tidigare har belagts av Hamberg et al. (2012) rörande resultatpåverkan av redovisningsval. Orsaken till utfallet i denna studie visar sig vara att nedskrivningsbeloppet i de flesta fall inte utgör en stor andel av goodwillposten, medan avskrivningar däremot genererar en minskning av värdet på 20 % årligen. Detta får effekt för redovisat resultat då både avskrivningar och nedskrivningar påverkar årsresultatet i form av en kostnad. Diskrepansen mellan de olika resultaten är således hänförlig till hur stora nedskrivningar som har gjorts för det aktuella året och hur mycket dessa avviker från avskrivningarna.

Givet att nedskrivningar medför en högre resultat i frågeställning ett, finns det indikationer i studiematerialet på att goodwillnedskrivningar används i manipulerings syfte?

Antagandet att nedskrivningsprövning medför ett högre resultat baserades på Hambergs et al. (2012) tidigare undersökningar och befanns förenligt med de resultat som framkom i frågeställning ett. Frågan undersöktes genom att det empiriskt insamlade materialet härrörande från årsredovisningar analyserades med hjälp av Phi-koefficienten. Härigenom gick dock inte att fastställa något betydande positivt eller negativt samband mellan nedskrivning och de studerade variablerna byte av verkställande direktör i koncernen eller utbetalda, resultatbaserade, belöningar till koncernens VD. Ett positivt samband uppgående till 0,515 på en skala från -1 till +1 erhöles emellertid givet studiematerialet då korrelationen mellan nedskrivning och negativt resultat undersöktes. Detta kan indikera att nedskrivning görs när resultatet redan är negativt eftersom ett sämre resultat då inte blir lika uppmärksammat. (Jordan, C.E., Clark, S.J. 2007). Genom att förluster tidigareläggs förbättras således också bolagets utgångsläge för framtiden (Scott, W.R. 2003). Dock, som nämndes i metodkapitlet, är det vanskligt att hävda att dessa slutsatser ska betraktas som generella då studieunderlaget är alltför sparsmakat.

Samband enligt Phi- koefficienten		
Variabel	Nedskrivning	Förklaring
VD-byte	0,216	Inget/litet positivt samband
Bonusutbetalning	-0,148	Inget/litet negativt samband
Negativt resultat	0,515	Svagt positivt samband

Tabell 11. Samband mellan variabler enligt Phi-koefficienten

5.2. Avslutande diskussion

Det bör beaktas att de nu redovisade resultaten gäller givet våra urvalskriterier och antaganden och för de företag som i nuläget verkar inom branschen för konsumenttjänster. Ett bättre underlag och mer generella slutsatser kan göras om fler observationer under ett större antal år inhämtas samt om de faktiska avskrivningstiderna som hade tillämpats av bolagen fanns tillgängliga, istället för att en femårig sådan antas per automatik. Om Dechow et al. (1995) uppfattning är korrekt, då författarna menar att stickprov av över 100 företag krävs för användbarhet är de tolv företag som ingår i vår studie betydligt för få för att uppnå ett användbart resultat. Precis som McNichols & Wilson (1988) stadgar ökar också studiens användbarhet om fler aspekter än goodwill beaktas, vilket begränsar relevansen av resultaten härrörande från aktuell studie. Det måste utöver det nämnda också beaktas att svängningar i ekonomin och andra svårkontrollerbara faktorer kan medföra att variabler sammanfaller och missleder studien i fråga om earnings management tillämpas. Precis på samma sätt kan resultaten blir missvisande om behandlingen av goodwillposten i företag till mycket större del är avhängig icke-godtyckliga faktorer än godtyckliga sådana.

Vad gäller studiens genomförande hade alternativa metoder varit möjliga. Gällande resultatpåverkan hade andra avskrivningstider kunnat tillämpas, vilket hade genererat skilda resultat. Längre avskrivningstider medför att de årliga resultaten förbättras i avskrivningsalternativet (Marton et al. (2013), vilket hade kunnat leda till att Hambergs et al. (2012) tes ej stämmer med det material som tagits fram. Även ytterligare komponenter hade kunnat undersökas. I studien fokuseras på resultatpåverkan, medan påverkan på balansomslutning och dylikt nämns kortfattat. Valet att sätta andra parametrar än resultatet i fokus hade utformat undersökningen på ett annorlunda sätt.

Som nämndes då svagheter i metoden redogjordes för uppvisar stora företag enligt Iatridis & Senftlechner (2014) ofta bättre kvalitet i redovisningen (2014). En alternativ studie kan därför bestå i att jämföra börsnoterade med mindre icke-noterade bolag. På så sätt skulle en komparativ studie kunna göras huruvida de mindre företagen visade ett större samband enligt uppskattning med Phi-koefficienten och därmed större inslag av earnings management. Detta kan också relateras till Rehnbergs (2012) åsikt att Big4-företag ofta ökar redovisningskvaliteten. Ifall mindre bolag undersöks kan även revisionsbyråernas beskaffenhet beaktas, såvida inte också dessa företag anlitar de största byråerna.

I samband med att Phi-koefficienten nämns hade, vilket nämndes i metodkapitlet, Cramers V-test möjliggjort för oss att undersöka huruvida de studerade variabler som rör resultatmanipulering samvarierar och visar på ett högt samband mellan nedskrivningar och de olika faktorerna som undersöks. Studien av indikationer på earnings management skulle också kunna göras med samma bolag, men att hänsyn tas till andra variablers samband med nedskrivningar. Som redan nämnts är ett exempel på sådana faktorer antalet styrelsemedlemmar, men även huruvida en verkställande direktörs eventuella aktieäggande i företaget får konsekvenser för redovisningen är intressant att

studera.

I denna uppsats utgick frågeställning två från att nedskrivningar skulle ge ett bättre resultat än avskrivningar, vilket var motiveringen till att manipuleringar genom nedskrivning undersöktes. En alternativ undersökning skulle kunna inrikta sig på sätt att manipulera redovisningen genom användandet av olika procentsatser vid avskrivning och huruvida liknande samband som undersöktes i förevarande studie därmed kan uppskattas.

5.3. Studiens bidrag

Vi anser i enlighet med McNichols & Wilson (1988) att denna typ av studie har bidragit till att ge en alternativ bild av de studerade bolagens resultat, vilket möjliggör för granskare av företagen att själva bedöma vilken metod att redovisa goodwill de själva anser vara mest förenlig med verkligheten. Undersökningen har också tydliggjort att antalet nedskrivningar många år uppgår till låga belopp eller helt saknas för de studerade företagen, något som troligtvis kan finnas spår av även i andra branscher. Studien har även påvisat branschspecifika egenskaper, vilka har beskrivits i empiridelen. De anmärkningsvärda tendenserna är att goodwillvärdena, oavsett företagsstorlek, inom branschen för konsumenttjänster tycks minska samt att goodwillpostens i förhållande till balansomslutningen inte uppgår till ett betydande värde. Vi anser även ha funnit belägg genom denna studie för faktumet att de branschmässiga skillnaderna avseende goodwill kan vara stora, vilket Gauffin & Nilsson (2014) nämnde. En bransch kan således avvika markant från Stockholmsbörsens företag generellt. Likväl har vi kommit fram till att stora skillnader kan finnas gällande andelen goodwill i företag, som i denna undersökning har visat sig vara ganska liten, men enligt Gauffin & Nilsson (2014) överlag, för företag på Stockholmsbörsen, är betydande.

Relaterat till resultatet och viktigt att nämna med hänsyn till problemformuleringsavsnittet är att båda sätten att redovisa goodwill och övriga immateriella tillgångar, nedskrivningsprövning kontra avskrivning, har fördelar med stöd i den teoretiska referensramen. Redovisning av en klumpsumma som goodwill möjliggör enligt Eriksson (1989) för bolagen att ta hänsyn till de framtida kassaflöden som väntas inkomma, vilket kan leda till ett resultat som bättre stämmer med verkligheten, till skillnad från avskrivning som görs linjärt. Samtidigt leder särredovisning av immateriella tillgångar till mindre informationsasymmetri för användare av redovisningen. (Rehnberg, P. 2012) (Brännström, D., Giuliani, M. 2008). Vad som egentligen har framkommit av studien, om referensramen ska vara utgångspunkt, kan sägas vara att större krav på identifiering av immateriella tillgångar bör ställas, men samtidigt kan det vara fördelaktigt för redovisningsanvändares informationsunderlag att dessa nedskrivningsprövas årligen (Tindall, C. 2007).

5.4. Förslag till fortsatt forskning

Vi anser att en undersökning uppbyggd på liknande sätt fast inom en annan bransch eller baserad på samtliga branscher på Stockholmsbörsen hade varit intressant som jämförelsematerial. Även utländska företag som tillämpar IFRS hade varit intressanta att studera och se huruvida nedskrivningsbenägenheten skiljer sig åt mellan länder. Särskilt om en sådan studie innehåller fler observationer, så att mer generella slutsatser hade kunna identifieras, hade bidraget den medfört varit stort. När svenska företag sedan har börjat redovisa i enlighet med K3-regelverket hade det varit intressant att jämföra företag som faktiskt tillämpar goodwillavskrivning enligt detta med IFRS-tillämpande bolag som gör nedskrivningstest. Då kan vald avskrivningstid från företagens

sida undersökas samtidigt som motiveringar till nyttjandeperioden granskas och det empiriska materialet utvisa om många företag gör avsteg från huvudregeln om fem års tid. Relaterat till det nämnda, hade det varit intressant att göra en liknande studie till den här, men använda sig av olika avskrivningstider och se hur resultatens förhållande till dem vid nedskrivningsprövning ändrar sig baserat på detta. Då hade även kunnat diskuteras kring vid vilken nyttjandeperiod de två redovisningsalternativen genererar liknande resultat och om detta skiljer sig mellan branscher och börslistor.

Ytterligare anser vi att det, som en alternativ metod, hade varit intressant att göra en intervjustudie med de företag som nu har undersökts. Detta i syfte att se hur företagsledare resonerar kring nedskrivningars påverkan på goodwillposten i förhållande till hur regleringen såg ut tidigare och hur de eventuellt motiverar att nedskrivningar sker relativt sällan.

Referenser

Litteratur

- AbuGhazaleh, M., Al-Hares, O., Roberts, C. (2011). Accounting discretion in goodwill impairments: UK evidence. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 22, pp. 165–204.
- Beatty, A., Weber, J. (2006) Accounting discretion in fair value estimates: an examination of SFAS 142 goodwill impairments, *Journal of Accounting Research*, 44, pp. 257–288.
- Black, J., Hashimzade, N., Myles, G.D. (2009). *A dictionary of economics / [Elektronisk resurs]*. 3. ed. Oxford: Oxford University Press
- Bryman, A., Bell, E. (2007). *Business research methods*. 2. ed. Oxford: Oxford University Press
- Brännström, D., Giuliani, M. (2008): *Intellectual Capital Valuation - The case of purchase analyses in Sweden and Italy*, 9th European Conference on Knowledge Management, Southampton 4-5 September, Academic Publishing Limited, ISBN: 978-1-906638-11-5
- Davis, J.H., Schoorman, F.D., Donaldson L. (1997). Toward a stewardship theory of management. *The Academy of Management Review*, 22, (1) , pp. 20-47
- Dechow, P. M., Sloan, R. G., Sweeney, A. P. (1995). Detecting Earnings Management. *The Accounting Review* ,70 (2), pp. 193-225.
- Denscombe, M. (2000). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.
- Eriksson, L. (1989). *Goodwill i koncernredovisningen*. Balans: Tidskrift för redovisning och revision, Nr 3 1989. Stockholm: Föreningen Auktoriserade revisorer.
- Francis, J., Hanna, J. D., Vincent, L. (1996) Causes and effects of discretionary asset write-offs, *Journal of Accounting Research*, 34, pp. 117–134.
- Gauffin, B., Nilsson, S-A. (2014). *Rörelseförvärv enligt IFRS 3, åttonde året – och inte blir det bättre*. Balans: Tidskrift för redovisning och revision, Fördjupning Nr 1 2014. Stockholm: Föreningen Auktoriserade revisorer.
- Gauffin, B., Thörnsten, A. (2010a). *Goodwillnedskrivningar 2009, en svårbedömd historia*. Balans: Tidskrift för redovisning och revision, Fördjupning Nr 8-9 2010. Stockholm: Föreningen Auktoriserade revisorer.
- Gauffin, B., Thörnsten, A. (2010b). *Nedskrivning av goodwill - Få nedskrivningar 2008 som följd av finanskrisen*. Balans: Tidskrift för redovisning och revision, Fördjupning Nr 1 2010. Stockholm:
-

Föreningen Auktoriserade revisorer.

Hamberg, M., Paananen, M., Novak, J. (2012). The Adoption of IFRS 3: The Effects of Managerial Discretion and Stock Market Reactions, *European Accounting Review*, 20, (2), pp. 263-288.

Hamberg, M. & Beisland, L-A. (2014). Changes in the value relevance of goodwill accounting following the adoption of IFRS 3, *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 23, pp. 59-73.

Iatridis, G.D. & Senflehner, D. (2014). An Empirical Investigation of Goodwill in Austria: Evidence on Management Change and Cost of Capital. *Australian Accounting Review*, 24, (2) pp. 171-181

Jordan, C.E., Clark, S.J. (2007). Big Bath Earnings Management: The Case Of Goodwill Impairment Under SFAS No. 142, *Journal Of Applied Business Research*, 20, (2), pp. 63-69.

Marton, J. (2013). *IFRS - i teori och praktik*. 3., [uppdaterade] uppl. Stockholm: Sanoma utbildning

Marton J. (2009). *Redovisning: Nedskrivning av goodwill – hur jämförbart är det?* Balans: Tidskrift för redovisning och revision, Nr 5 2009. Stockholm: Föreningen Auktoriserade revisorer.

McNichols, M. F. (2000). Research design issues in earnings management. *Journal of Accounting and Public Policy*, 19, pp. 313-345.

McNichols, M.F., Wilson, P. G. (1988). Evidence of Earnings Management from the Provision for Bad Debts. *Journal of Accounting Research*, 26, pp. 1-31.

Quinn Mills, D. 2003, *Wheel, Deal, and Steal: Deceptive Accounting, Deceitful CEOs, and Ineffective Reforms*, FT Press, New Jersey.

Pajunen, K. Saastamoinen, J. (2013) *Do auditors perceive that there exists earnings management in goodwill accounting under IFRS?*, *Managerial Auditing Journal*, 28, (3), pp. 245 - 260

Persson, L-E, Hultén, K. (2006). *Redovisning enligt IFRS: Tre "heta" IFRS-områden*. Balans: Tidskrift för redovisning och revision, Nr 6-7 2006. Stockholm: Föreningen Auktoriserade revisorer.

Rehnberg, P. (2012). *Redovisning av immateriella tillgångar i samband med förvärvskalkylering: principbaserade redovisningsregler och relevans*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2012

Regeringens proposition 1995/96:10: *Års-och koncernredovisning*. (1995). Stockholm:

Scott, W. R. (2003). *Financial accounting theory*. 3. ed. Toronto: Prentice Hall

Springsteel, I. (1998) "The SEC Decries Special Charges," *CFO*, Vol. 14, No. 11, p. 21

Strong, J., Meyer, J. (1987). Asset Write Downs: Managerial Incentives and Security Returns. *Journal of Finance*, 42, (3), pp. 643-664

Swanson, N.J. (2007). *The new guideline for goodwill impairment: just another tool for earnings management?* Diss. Mississippi: Mississippi state university, 2007

Tindall, C. (2007). Appreciating depreciation. *Commercial motor*, 205, (211), pp. 48-51.

Thurén, T. (1996). *Vetenskapsteori för nybörjare*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Watts, R. L., Zimmerman, J.L. (1986); ” Positive Accounting Theory”, Prentice Hall.

Watts, R. L., Zimmerman, J.L. (1990);” Positive Accounting Theory: A Ten Year Perspective”, *The Accounting Review*, 65, (1) pp.131-156

Elektroniska källor

Axfood (2014). Om Axfood (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<http://axfood.se/sv/Om-Axfood/>> [Hämtad: 2014-11-17]

Betsson (2014). Om Betsson (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<http://www.betssonab.com/sv/Om-Betsson/>> [Hämtad: 2014-12-17]

Bilia (2014). Företagsinformation (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<http://www.bilia.com/foretaget/>> [Hämtad: 2014-12-16]

Crossman, A. (2014). Theoretical perspective (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <http://sociology.about.com/od/T_Index/g/Theoretical-Perspective.htm> [Hämtad: 2014-12-22]

Eniro (2014). About Eniro (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<http://www.enirogroup.com/en/about-eniro>> [Hämtad: 2014-12-17]

H&M (2014). The H&M Group (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<http://about.hm.com/en/About/facts-about-hm/about-hm/hm-group.html#cm-menu>> [Hämtad: 2014-11-17]

ICA (2014). ICA Gruppen i korthet (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<http://www.icagruppen.se/globalassets/2.-om-ica-gruppen/1.-landningssida/1.-inledning/icagruppenab-i-korthet.pdf>> [Hämtad: 2014-11-17]

Landguiden (2014). Modern historia. (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<http://www.landguiden.se/lander/europa/sverige/modern-historia>> [Hämtad: 2014-12-20]

Mean, P. (2010). Stats: What is a phi-coefficient? (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<http://www.pmean.com/definitions/phi.htm>> [Hämtad 2014-12-15]

Modern Times Group (2014). 2013 Annual Report & Accounts. Stockholm: MTG AB. (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<http://www.mtg.se/Documents/AnnualReportFiles/2013/Eng/MTG%20-%20Annual%20Report>>

%20and%20Accounts%202013.pdf> [Hämtad: 2014-11-17]

Nordic Service Partners (2014). Om NSP. (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<http://www.nordicservicepartners.se/om-nsp/nsp-i-korthet.aspx>> [Hämtad: 2014-12-16]

OMX Nordic Exchange Stockholm (2014). Nasdaq OMX Aktier. (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<http://www.nasdaqomxnordic.com/aktier/>> [Hämtad: 2014-11-04]

Payne, G., Williams, M. 2011, 'The 'crisis of number': Informed citizens, competent social scientists', in *Teaching quantitative methods: Getting the basics right*, SAGE Publications Ltd, London, pp. 1-9, Tillgänglig på Internet: <<http://dx.doi.org.ezproxy.ub.gu.se/10.4135/9781446268384.n1>> [Hämtad 2014-11-05]

SAS Group (2014). About SAS. (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<http://www.sasgroup.net/en/category/about-sas/>> [Hämtad: 2014-12-17]

Sveriges Riksbank (2014). Sök räntor & valutakurser. (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<http://www.riksbank.se/sv/Rantor-och-valutakurser/Sok-rantor-och-valutakurser/?g130-SEKEURPMI=on&from=2013-12-28&to=2014-01-01&f=Day&cAverage=Average&s=Comma#search>> [Hämtad 2014-12-12]

The Rezidor Hotel Group (2014). About us. (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<http://www.rezidor.com/phoenix.zhtml?c=205430&p=about>> [Hämtad: 2014-12-16]

TradeDoubler (2014). Om oss (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<http://www.tradedoubler.com/se-sv/om-oss/>> [Hämtad: 2014-12-17]

Unibet [2014]. Om Unibet. (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <<https://se.unibet.com/general-info/about-us>> [Hämtad: 2014-12-17]

Årsredovisningslagen (1995: 1554). (Elektronisk). Tillgänglig på Internet: <http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/rsredovisningslag-19951554_sfs-1995-1554/> [Hämtad: 2014-11-03]

Årsredovisningar för samtliga studerade företag (2008-2013).

Standarder

IASB:s Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter (2014) FAR SRS Förlag AB

IAS 36 - Nedskrivningar (2014) FAR SRS Förlag AB

IAS 38 – Immateriella tillgångar (2014) FAR SRS Förlag AB

IFRS 3 - Rörelseförvärv (2014) FAR SRS Förlag AB

Bilaga 1 - Företagsbeskrivningar

Small Cap

Nordic Service Partners

Nordic Service Partners är numera ett av Sveriges största restaurangbolag som har sitt fokus på snabbservice. Verksamheten omsätter närmare 800 miljoner kronor. Kedjor som tillhör bolaget är bland annat: Burger King, Kentucky Fried Chicken och TGI Friday's. Bolaget grundades 2004 och är idag noterat på NASDAQ STOCKHOLM, Small Cap list (Nordic Service Partners. 2014).

TradeDoubler

TradeDoubler är ett företag för prestationsbaserad marknadsföring där publishers får betalt för den försäljning de genererar åt annonsörer. Företaget hjälper annonsörer från olika länder att nå en ökande lönsamhet på nya marknader. TradeDoubler var ett av de första företagen att arbeta med prestationsbaserad marknadsföring. Bolaget är noterat på NASDAQ STOCKHOLM, Small Cap list (TradeDoubler. 2014).

Mid Cap

Betsson

Betsson är verksam inom spelbranschen och verksamheten består av ägande och förvaltande av bolag som tillhandahåller kunder spel över internet. Betsson AB äger följande hemsidor som förser sina kunder med spel: Betsson.com, Betsafe.com, Nordicbet.com, Oranjecasino.com samt Krooncasino.com. Hemsidorna har flest besökare från Norden men även en del besökare från övriga delar av Europa. Bolaget är noterat på NASDAQ STOCKHOLM, Mid Cap list (Betsson. 2014).

Bilia

Bilia är det största bilföretaget i Norden med sina 97 stycken anläggningar utspridda över Sverige, Norge och Danmark. Företaget förser sina kunder med bilförsäljning, service och tilläggstjänster. Bolaget har stort fokus på kunderna och strävar efter att ha de mest nöjda. Bolaget är noterat på NASDAQ STOCKHOLM, Mid Cap list (Bilia. 2014).

Eniro

Eniro är ett bolag som förser sina kunder med korrekt information om andra bolag och privatpersoner. Det är det största sökföretaget i Norden. Bolaget är noterat på NASDAQ STOCKHOLM, Mid Cap list (Eniro. 2014).

The Rezidor Hotel Group

Rezidor Hotel Group är ett hotellföretag som driver varumärkena Radisson Blu, Park Inn, Park Inn by Radisson och Hotel Missoni. Koncernen har över 430 hotell i 70 olika länder runt om i världen och bolaget är noterat på NASDAQ STOCKHOLM, Mid Cap list (Rezidor Hotel Group. 2014).

Scandinavian airlines (SAS)

SAS är det största flygbolaget i Skandinavien med nästan en tredjedel av marknaden. Företaget är medlem i The Star Alliance och erbjuder resor till 1300 destinationer runt om i världen. SAS lägger stor vikt vid sin säkerhet, punktlighet och omhändertagande. Bolaget är noterat på NASDAQ STOCKHOLM, Mid Cap list (SAS. 2014).

Unibet

Unibet grundades år 1997 och är en plattform för internetspel. Bolaget har cirka 9,5 miljoner kunder spridda över världen och nästan 700 personer anställda. Företaget tillhandahåller sina kunder sportspel, poker, casino och mycket mer. Bolaget är noterat på NASDAQ STOCKHOLM, Mid Cap list (Unibet. 2014).

Large Cap

Axfood-koncernen

Koncernen Axfood verkar inom branschen för dagligvaruhandel, där marknadsandelen uppgår till drygt 20 procent. Handeln bedrivs dels genom detaljhandel, då främst genom de egna matvarukedjorna Willys och Hemköp, och dels som partihandel. Förutom de egenägda butikerna sker även samverkan med handlarägda sådana. Bolaget är noterat på NASDAQ STOCKHOLM, Large Cap list (Axfood. 2014).

ICA Gruppen

ICA Gruppen är ett av Nordens största detaljhandelsföretag med verksamhet på fem olika marknader. ICA är den ledande aktören inom marknaden för dagligvaror i Sverige med en marknadsandel på cirka 36 procent. Förutom den svenska matvarukedjan ingår även ICA Norge och Rimi Baltic, som också bedriver handel med dagligvaror, i gruppen. Dessutom består gruppen av ett fastighetsbolag benämnt ICA Fastigheter, en bank känd som ICA Banken och ett antal portföljbolag där bland annat Hemtex inräknas. Bolaget är noterat på NASDAQ STOCKHOLM, Large Cap list (ICA. 2014).

Hennes & Mauritz (H&M)

Till H&M-gruppen hör, förutom H&M, fem stycken självständiga varumärken som alla är klädinriktade. Dessa är: COS, Monki, Weekday, Cheap Monday samt & Other stories. H&M är dock det otvivelaktigt största, med verksamhet på 55 olika marknader. Målsättningen inom koncernen är att varje varumärke ska representera en tydlig stil och vara åtskiljbara från varandra. Tillsammans finns varumärkena exponerade över hela världen och har sammanlagt runt 3400

butiker. Samtliga varumärken bedriver också försäljning genom egna hemsidor online. Bolaget är noterat på NASDAQ STOCKHOLM, Large Cap list (H&M. 2014).

Modern Times Group (MTG)

MTG verkar inom mediebranschen, främst TV-mediet men även en viss del radiosändning, och bolagets Viasat-enhet är Nordens och Baltikums största operatör av gratis- och betal-TV. Förutom nämnda marknader finns vissa sändningar tillgängliga i länder i Öst- och Centraleuropa samt i Afrika. Bland gratiskanaler kan nämnas de svenska TV3, TV6, TV8 och TV10 och betalkanalerna utgörs bland annat av Viasats premiumkanaler. MTG:s verksamhet kan delas upp i skilda segment bestående av gratis- och betal-TV på de olika marknader där företagen verkar. Bolaget är noterat på NASDAQ STOCKHOLM, Large Cap list (MTG. 2014).

Bilaga 2 - Empiriskt material

Inhämtad information från utvalda bolags finansiella rapporter, indelat efter börslista

Small Cap

Nordic service partners

	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Belopp anges i tkr						
Redovisad goodwill	184266	195877	181159	181551	198737	208062
Nedskrivning	-2057	-110	0	0	-2179	-11238
Balansomslutning	450405	445065	405261	341724	384832	435413
Arets resultat före skatt	10265	4694	-366	7460	-9719	-35138
Bonusutbetalning till koncernens VD (nuvarande)	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej
VD-byte	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Revisionsbyrå	Ernst & Young	Ernst & Young	PWC	PWC	PWC	PWC

TradeDoublers

	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Belopp anges i tkr						
Redovisad goodwill	362708	353328	370330	365845	398364	531911
Nedskrivning	0	0	0	0	-150339	0
Balansomslutning	1468917	1190074	1436640	1415725	1725578	1551286
Arets resultat före skatt	20096	317	114367	71342	-127030	128976
Bonusutbetalning till koncernens VD (nuvarande)	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
VD-byte	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja
Revisionsbyrå	Ernst & Young	Ernst & Young	Ernst & Young	Ernst & Young	Ernst & Young	KPMG

Mid Cap

Betsson

	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Belopp anges i tkr						
Redovisad goodwill	1567819	1257622	740765	284409	284409	204409
Nedskrivning	0	0	0	0	0	0
Balansomslutning	3515908	2956641	2273099	1488127	1392192	1148451
Arets resultat före skatt	596202	573572	555417	382437	318925	280673
Bonusutbetalning till koncernens VD (nuvarande)	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja
VD-byte	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej
Revisionsbyrå	PWC	PWC	PWC	PWC	PWC	PWC

Billia

	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Belopp anges i tkr						
Redovisad goodwill	259000	281000	149000	90000	92000	89000
Nedskrivning	0	0	0	0	0	-28
Balansomslutning	6095000	5793000	5506000	5078000	4717000	5414000

Bilaga 2

Arets resultat före skatt	367000	235000	462000	487000	116000	-139000
Bonusutbetalning till koncernens VD (nuvarande)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
VD-byte	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej
Revisionsbyrå	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG
Eniro						
<i>Belopp anges i tkr</i>	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Redovisad goodwill	5763000	6124000	6119000	6494000	12088000	11374000
Nedskrivning	-103000	0	-376000	-4208000	-25000	-913000
Balansomslutning	8158000	8944000	9709000	10587000	17192000	16620000
Arets resultat före skatt	392000	347000	-228000	-4739000	232000	-276000
Bonusutbetalning till koncernens VD (nuvarande)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
VD-byte	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Ja
Revisionsbyrå	PWC	PWC	PWC	PWC	PWC	PWC
Rezidor hotel group						
<i>Belopp anges i tkr</i>	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Redovisad goodwill	205984	221972	233922	270006	141091	144239
Nedskrivning	-1091	-60	-23077	0	0	0
Balansomslutning	3413722	3242091	3343761	3400767	3696911	4198948
Arets resultat före skatt	379389	-16328	-77255	1899	-266051	476657
Bonusutbetalning till koncernens VD (nuvarande)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
VD-byte	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
Revisionsbyrå	Deloitte	Deloitte	Deloitte	Deloitte	Deloitte	Deloitte
SAS						
<i>Belopp anges i tkr</i>	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Redovisad goodwill	706000	903000	897000	898000	995000	894000
Nedskrivning	0	0	0	0	0	-12000
Balansomslutning	35628000	36754000	39185000	41825000	42495000	43364000
Arets resultat före skatt	433000	-1245000	-1629000	-3060000	-3423000	-1044000
Bonusutbetalning till koncernens VD (nuvarande)	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
VD-byte	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej
Revisionsbyrå	PWC	Deloitte	Deloitte	Deloitte	Deloitte	Deloitte
Unibet						
<i>Belopp anges i tkr</i>	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Redovisad goodwill	1614593	1601334	1401341	1341610	1405408	1385298
Nedskrivning	0	0	0	0	0	0
Balansomslutning	3160667	2941117	2491015	2303194	2443043	2557490
Arets resultat före skatt	464702	358816	406818	356643	331710	124667
Bonusutbetalning till koncernens VD (nuvarande)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
VD-byte	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej
Revisionsbyrå	PWC	PWC	PWC	PWC	PWC	PWC

Omtäknade redovisningar

Valutakurser	2013	2012	2011	2010	2009	2008
GBP	10,7329	10,4914	10,6768	10,5475	11,485	11,2475
EUR	8,943	8,6166	8,9447	9,002	10,353	10,9355
Rezidor hotel group						
Belopp anges i TEUR – räkrna om						
Redovisad goodwill	23033	25761	26152	29994	13628	13190
Nedskrivning	-122	-7	-2580	0	0	0
Balansomslutning	381720	376261	373826	377779	357086	383974
Arrets resultat före skatt	42423	-1895	-8637	211	-25698	43588
Bonusutbetalning till koncernens VD (nuvarande)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
VD-byte	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
Revisionsbyrå	Deloitte	Deloitte	Deloitte	Deloitte	Deloitte	Deloitte
Unibet						
Belopp anges i GBP tusental						
Redovisad goodwill	150434	152633	131251	127197	122369	123165
Nedskrivning	0	0	0	0	0	0
Balansomslutning	294484	280336	233311	218364	212716	227383
Arrets resultat före skatt	43297	34201	38103	33813	28882	11084
Bonusutbetalning till koncernens VD (nuvarande)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
VD-byte	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej
Revisionsbyrå	PWC	PWC	PWC	PWC	PWC	PWC

Sammanställningar**Sammanställning Small Cap med nedskrivningsprövning**

Belopp anges i kkr	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Redovisad goodwill	547974	549205	551489	547396	597101	739973
Nedskrivning	-2057	-110	0	0	-152518	-11238
Balansomslutning	1919322	1635139	1841901	1757449	2110410	1988699
Arrets resultat före skatt	30361	5011	114001	78802	-135749	93838

Sammanställning Small Cap med avskrivningar

Belopp anges i kkr	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Ackumulerat anskaffningsvärde	712895	713071	715245	711692	760857	751211
Avskrivning	0	-142614	-143049	-142338	-152171	-150242
Ackumulerade avskrivningar	-712895	-570457	-444752	-302414	-150242	0

Bilaga 2

Utgående goodwillvärde	0	0	127444	266940	458443	600669
Balansomslutning	1371348	1085934	1417856	1476993	1871752	1847698
Arets resultat före skatt	32418	-137493	-29048	-63536	-133473	-45166
Sammanställning Mid Cap med nedskrivningsprövning						
<i>Belopp anges i tkr</i>	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Redovisad goodwill	10116396	10388928	9641028	9378025	15005908	14090946
Nedskrivning	-104091	-60	-399077	-420800	-25000	-925028
Balansomslutning	59971297	60630849	62507875	64682088	71936146	73302889
Arets resultat före skatt	2632293	253060	-510020	-6571021	-2690416	-577003
Sammanställning Mid Cap med avskrivningar						
<i>Belopp anges i tkr</i>	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Akkumulerat anskaffningsvärde	15777652	15946093	15098133	14536053	15955936	15015974
Avskrivning	-467214	-3189219	-3019627	-2907211	-3191187	-3003195
Akkumulerade avskrivningar	-15310438	-12121219	-9101593	-6194382	-3003195	0
Utgående goodwillvärde	0	635655	2976914	5434460	9761554	12012779
Balansomslutning	49854901	50877576	55943761	60738523	66691792	71224722
Arets resultat före skatt	2269170	-2936099	-3130570	-5270232	-5856603	-2655170
Sammanställning Large Cap med nedskrivningsprövning						
<i>Belopp anges i tkr</i>	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Redovisad goodwill	5445670	5263000	4811000	6990000	7914000	11069000
Nedskrivning	-131000	-145000	-2441000	-284000	-3525000	-76000
Balansomslutning	150065000	90448000	89807000	91184000	87570000	88026000
Arets resultat före skatt	35355000	25769000	21681000	28123000	22231000	25974000
Sammanställning Large Cap med avskrivningar						
<i>Belopp anges i tkr</i>	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Akkumulerat anskaffningsvärde	11774670	11461000	10864000	10602000	11242000	11145000
Avskrivning	-711870	-2292200	-2172800	-2120400	-2248400	-2229000
Akkumulerade avskrivningar	-11062800	-8770600	-6597800	-4477400	-2229000	0
Utgående goodwillvärde	0	398200	2093400	4004200	6764600	8916000
Balansomslutning	144619330	85583200	87089400	88198200	86420600	85873000
Arets resultat före skatt	34774130	23621800	21949200	26286600	23234600	23821000
Utveckling av redovisad goodwill						
<i>Belopp anges i tkr</i>	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Small Cap	547974	549205	551489	547396	597101	739973
Mid Cap	10116396	10388928	9641028	9378025	15005908	14090946
Large Cap	5445670	5263000	4811000	6990000	7914000	11069000
Totalt	16110040	16201133	14903517	16915421	23517009	25899919

Bilaga 2

Utveckling av nedskrivningar		2013		2012		2011		2010		2009		2008	
Belopp anges i tkr													
Small Cap		2057	110	399077	0	4208000	152518	11238					
Mid Cap		104091	60	2441000	284000	3252000	25000	925028					
Large Cap		131000	145000	2840077	4492000	3429518	76000	1012266					
Totalt		237148	145170	2840077	4492000	3429518	1012266						
Goodwill som andel av balansomslutning och resultat													
Belopp anges i tkr		2013	2012	2011	2010	2009	2008						
Total goodwill		16110040	16201133	14903517	16915421	23517009	25899919						
Total balansomslutning		211955619	152713988	154156776	157623537	161616556	163315588						
Totalt årsresultat före skatt		38017654	26027071	21284981	21630781	19404835	25490835						
Goodwill som andel av balansomslutning		0,08	0,11	0,10	0,11	0,15	0,16						
Goodwill som andel av årets resultat före skatt		0,42	0,62	0,70	0,78	1,21	1,02						
Total balansomslutning													
Belopp anges i tkr		2013	2012	2011	2010	2009	2008						
Small Cap		1919322	1635139	1841901	1757449	2110410	1986599						
Mid Cap		59971297	60630849	62507875	64682088	71936146	73302889						
Large Cap		150065000	90448000	89807000	91184000	87570000	88026000						
Totalt		211955619	152713988	154156776	157623537	161616556	163315588						
Totalt årsresultat före skatt													
Belopp anges i tkr		2013	2012	2011	2010	2009	2008						
Small Cap		30361	5011	114001	78802	-135749	93838						
Mid Cap		2632293	253060	-510020	-6571021	-2690416	-577003						
Large Cap		35355000	25769000	21681000	28123000	22231000	25974000						
Totalt		38017654	26027071	21284981	21630781	19404835	25490835						